

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra mezinárodního práva

Diplomová práce

Boj proti terorismu a jeho právní nástroje

Jiří Marek

Jméno a příjmení:	Jiří Marek
Osobní číslo:	R08M0202P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Název tématu:	Boj proti terorismu a jeho právní nástroje
Zadávací katedra:	Katedra mezinárodního práva
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M. - Katedra mezinárodního práva

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Boj proti terorismu a jeho právní nástroje zpracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny.“

V Plzni dne 2.1.2014

.....

Poděkování:

Děkuji JUDr. Ing. Bohumilu Poláčkovi, Ph.D., MBA, LL.M., vedoucímu mé diplomové práce, za velmi cenné odborné rady a připomínky během tvorby této diplomové práce.

Obsah:

1. Úvod	7
2. Vymezení terorismu a jeho jednotlivé druhy	9
2.1 Pojem terorismu a jeho definice	9
2.2 Druhy terorismu	11
2.2.1 Kriminální terorismus	12
2.2.2 Patologický terorismus	12
2.2.3 Politický terorismus	13
2.2.3.1 Ultralevicový terorismus	13
2.2.3.2 Ultrapravicový terorismus	13
2.2.3.3 Etnický a teritoriální terorismus	13
2.2.3.4 Náboženský terorismus	14
2.2.3.5 Ekologický (environmentální) terorismus	14
2.2.3.6 Single-issue terorismus	15
2.2.4 Kyberterorismus	15
3. Historický vývoj terorismu v ČR i ve světě	17
3.1 Teroristické organizace	20
3.1.1 FARC	20
3.1.2 IRA	20
3.1.3 ETA	21
3.1.4 HAMAS	21
3.1.5 Al-Qaeda	21
3.1.6 Aum Supreme Truth	22
3.1.7 Světlá stezka	22
3.1.8 Teroristické organizace v Čečensku	22
4. Boj proti terorismu a ochrana lidských práv	24
4.1 Teroristické útoky a lidská práva	24
4.2 Ochrana lidských práv v boji proti terorismu	24
4.2.1 Právo na spravedlivý proces a protiteroristická opatření	26
4.2.2 Právo na osobní bezpečnost	29
4.2.3 Zákaz mučení	30
4.3 Vysoký komisař pro lidská práva a Protiteroristický výbor OSN	31
5. Terorismus v rámci mezinárodního práva a odpovědnost státu za mezinárodní terorismus	32
5.1 Odpovědnost státu za protiprávní jednání	32
5.2 Mezinárodněprávní trestní odpovědnost jednotlivců	35
6. Právní nástroje mezinárodního práva proti terorismu	36

6.1	Ochrana civilního letectví a námořní plavby	38
6.1.1	Protiteroristické úmluvy týkající se civilního letectví	38
6.1.1.1	Sestřelení civilního letadla dle mezinárodního práva	39
6.1.2	Ochrana námořní plavby	40
6.2	Ochrana mezinárodně chráněných osob	40
6.3	Ochrana před braním rukojmí	41
6.4	Ochrana před prostředky používanými v rámci teroristických útoků	41
6.5	Ochrana před mezinárodním terorismem v obecné rovině	42
6.6	Mezinárodní trestní soudnictví	44
6.7	Evropská unie v boji proti terorismu	45
7.	ČR v boji proti terorismu a její právní nástroje	49
7.1	Historický vývoj terorismu na území České republiky a Československa	49
7.2	Protiteroristická legislativa a strategické plány ČR	51
7.3	Postoj a problémy ČR v boji proti terorismu	53
8.	Komparace s ostatními evropskými státy	55
8.1	Spolková republika Německo	55
8.2	Spojené království	57
8.3	Francie	59
8.4	Itálie	60
8.5	Španělsko	61
9.	Úloha zpravodajských služeb v boji proti terorismu	62
9.1	Zpravodajské služby v ČR	62
9.2	Zpravodajské služby a jejich součinnost v rámci Evropské unie	64
10.	Potlačování financování terorismu	66
10.1	Systém financování hawala	66
10.2	OSN a FATF	67
10.3	Evropská unie a ČR	68
10.4	SWIFT	68
11.	Závěr	70
	Resumé	72
	Seznam použitých pramenů	73

1. Úvod

Již během svého studia na střední škole jsem se začal zajímat o mezinárodní politickou situaci a moderní civilizační hrozby, jakými je genocida či terorismus. Následně, při vstupu na univerzitní půdu, jsem se snažil koncipovat skladbu předmětů tak, abych se těmto tématům mohl i nadále věnovat. Ovšem nejdůležitějším zlomem v mé motivaci napsat diplomovou práci na toto téma byl předmět Mezinárodní právo veřejné vyučovaný na Katedře mezinárodního práva. Po absolvování tohoto předmětu jsem se ještě zúčastnil mezinárodního kongresu, kde se také okrajově řešila problematika terorismu a jeho financování, díky čemuž jsem se naposledy přesvědčil o správném výběru tématu této práce.

Pokud se subjektivně podívám na problematiku boje proti terorismu, tak ho musím označit za obrovského hybatele moderních dějin a také za faktor značným způsobem ovlivňující podobu právního státu.

Cílem mé práce je sjednotit a ucelit kompletní náhled na tuto problematiku. Subsidiárním cílem pak je zhodnocení efektivnosti a vytyčení problematických bodů. Při vypracování této práce jsem vycházel převážně z cizojazyčných zdrojů, hlavně monografií, mezinárodních úmluv a odborných publikací.

Tuto práci jsem rozčlenil do 11 kapitol, včetně úvodu a závěru, přičemž se snažím systematicky postupovat tak, aby tyto kapitoly na sebe logicky navazovaly a tato práce fungovala jako celek.

V prvních kapitolách se věnuji pojmu terorismu, jeho současné nedefinovatelnosti, druhům terorismu, historickému vývoji terorismu a jednotlivým současným teroristickým organizacím s přihlédnutím k nejfatálnějším teroristickým útokům.

Po tomto obecném vymezení terorismu jsou následné dvě kapitoly věnovány zásadnímu problému, kterým je ochrana lidských práv v boji proti terorismu a dále také odpovědnosti státu za teroristické činy svých orgánů.

Následující kapitola věnovaná právním nástrojům mezinárodního práva je zaměřená na nejdůležitější mezinárodní organizace, v čele s OSN a Evropskou unií, které udávají mezinárodněprávní rámec boje proti terorismu.

Z tohoto důvodu je tato kapitola zaměřená na jednotlivé protiteroristické úmluvy a jejich přínos.

V další kapitole je pozornost upřena na Českou republiku a její postoj k potlačování terorismu z pohledu vnitrostátního i z pohledu mezinárodního, s přihlédnutím k některým ratifikačním úskalím.

Na tuto kapitolu z logického hlediska systematicky navazuje kapitola věnovaná komparaci s jinými evropskými státy, konkrétně Spolkovou republikou Německo, Spojeným královstvím, Francií, Itálií a Španělskem. Tato kapitola popisuje rozdíly v protiteroristické legislativě jednotlivých států.

Poslední dvě věcné kapitoly se zabývají zpravodajskými službami a financováním terorismu. Obě tyto kapitoly se věnují soudobým legislativním úskalím a nedostatečnou prevencí v rámci obou těchto oblastí.

Celou práci zakončuji závěrem shrnujícím nejdůležitější výstupy této práce společně s mým vlastním názorem.

2. Vymezení terorismu a jeho jednotlivé druhy

2.1 Pojem terorismus a jeho definice

Renomovaní autoři odborných publikací se shodují, že v rámci vymezení pojmu terorismus je zapotřebí velké obezřetnosti. Leč alespoň částečnou sjednocující ryze právní definici poskytuje členským státům Evropské unie rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002, které ve svém článku číslo 1 věnovanému teroristickým trestným činům stanovilo, že:

„Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo

- mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem*
- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*
- závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:*

a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;

b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;

c) únos nebo braní rukojmí;

d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;

e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;

f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;

g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;

h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;

i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h).“¹

Toto rámcové rozhodnutí dalo definiční základ pro vnitrostátní předpisy členských států Evropské unie.

Terorismus je sám o sobě natolik složitý jev, který nutí i přední světové odborníky klást si otázku, zdali se dá jednotně právně definovat. Přestože pouze samotný pojem terorismu prošel dlouhým vývojem, literatura a názory odborníků z pole práva se shodují na několika společných prvcích zohledněných ve všech definicích. Jedním ze společných prvků či pojmů je pojem násilí. Tento pojem vychází již z obecného pojetí objektivní stránky trestného činu, v tomto případě teroristického činu. Nenásilný teroristický čin si lze představit pouze s obtížemi, i když se v řadách odborné veřejnosti objevují i opačné názory. Za další prvek je považován bezprostřední cíl, respektive bezprostřední oběť. Ovšem stále je nutné poznamenat, že definice se shodují pouze v těchto obecných základech, avšak při nahlédnutí do větší hloubky už jsou značně nejednotné.

V pojmání definic terorismu v souvislosti se skutkovou podstatou tohoto trestného činu, lze v návaznosti na předchozí další shodné prvky nalézt v rámci subjektivní stránky teroristického činu. Do této skupiny se obvykle řadí úmysl, specifický záměr a motivace. Úmysl je znakem společným pro prakticky všechny definice, kdežto v ostatních dvou znacích se v dnešních definicích autoři spíše shodují pouze v kořenu slova terorismus, a tudíž v tom, že záměrem a motivací je způsobit teror. Pod pojmem teror se však zase skrývá nejednotná představa, která se diverzifikuje v rámci celého spektra definic pojmu terorismus.²

---

¹ Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/475/SVV

² Bílková, V, *Mezinárodní právo a terorismus. Definovat nedefinovatelné?.* In: Trestněprávní revue. 2010. č.1 s. 11

Co se týká definice tohoto pojmu napříč sociologicko-politickým spektrem, málokdy se dostaneme k nějakému konsensu autorů knih či jiných odborných publikací. Nejdůležitější je nakonec alespoň základní konsensus na poli právním diskutovaný v předchozím odstavci, o který se rámcově stará mezinárodní právo a mezinárodní organizace v čele s Organizací spojených národů a Evropskou unií.

Jako poslední zmínka k definici tohoto pojmu a její rozmanitosti poslouží výzkum pánů Schmida a Jongmana, kteří v 80. letech zkoumali podobnost 109 definic terorismu a výsledkem bylo 22 nejčastěji se opakujících se slov: „*násilí, politické, strach/teror, hrozba, psychologické efekty, rozdílná škála obětí, záměrné/plánované, strategie, donucení, veřejnost, libovůle, civilisté, zavražďování, nevinné oběti, skupina/hnutí, symbolismus, nepředvídatelnost, skryté/zastřené, opakování, trestné, požadavky třetí strany, abnormálnost.*“³

2.2 Druhy terorismu

Moderní literatura a různé internetové portály se shodují v těchto základních druzích terorismu:

1. *„Terorismus kriminální: teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod*
2. *Terorismus patologický: teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení*
3. *Terorismus politický, resp. ideologický: akce provedené z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod. Tuto kategorii lze dále dělit na:*
  - *Ultralevicový terorismus*
  - *Ultrapravicový terorismus*
  - *Etnický terorismus*
  - *Náboženský terorismus*

---

³ Blackburn, J, Davis, F, F, Taylor, N., C., *Academic Consensus and Legislative Definitions of Terrorism: Applying Schmid and Jongman*, Statute Law Review, 2013, č. 34 (3), s. 239

- *Environmentální terorismus*
- *Vigilantistický terorismus (kterému jde o "právo a pořádek", který údajně není stát s to zajistit, sem lze řadit například latinskoamerické "černé brigády", útočící proti bezdomovcům atd.)*
- *Single-issue terorismus*⁴

Dalším zásadním dělením je rozdělení terorismu na klasický terorismus a kyberterorismus.

2.2.1 Kriminální terorismus

Kriminální terorismus se stal v moderním světě značnou hrozbou, se kterou se zatím státy a různá společenství států snaží bojovat, zatím více či méně. Jednotlivci nebo organizované skupiny používají tento nástroj k porušování právních norem, minimálně norem trestněprávních. Na rozdíl od ostatních druhů se zde jedná o individuální prospěch jednatelce nebo skupiny, který je hlavním motivátorem teroristického útoku. Tyto teroristické útoky jsou typicky spojené s další kriminální činností, kdy často slouží k zastrášení konkurujících kriminálních živlů. Důležitým prvkem odlišujícím kriminální terorismus od jiných trestných činů, s přihlédnutím k diferenciaci právních řádů jednotlivých států, je dopad na větší část společnosti, což je velmi často špatně čitelné z již spáchaného aktu, v porovnání s jasně cílenými nábožensky motivovanými teroristickými útoky.

2.2.2 Patologický terorismus

Patologický, či psychopatologický terorismus je pojem označující terorismus páchaný za majoritním účelem psychického sebeuspokojení páchajícího teroristy či teroristické organizace. V přímém kontrastu s například náboženským terorismem se v tomto případě pachatelé často snaží zastříti svou mentální motivaci vedoucí k teroristickému aktu nějakým vyšším politickým cílem.

---

⁴ *Typologie terorismu* [online] Vydáno 9. června 2009 [cit. 1.11..2013] Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>

2.2.3 Politický terorismus

2.2.3.1 Ultralevicový terorismus

Ultralevicový terorismus je charakteristický svým egalitářstvím, což sice obecně představuje myšlenku rovnostářství, ale ultralevicový terorismus k prosazování tohoto zájmu využívá násilí a jiné protispolečenské metody odchylné se od egalitářské myšlenky.

2.2.3.2 Ultrapravicový terorismus

Ultrapravicový terorismus je typický svým zaměřením na hodnoty, jimiž jsou tradice, nacionalismus, apod. Skupiny propagující tento druh terorismu samy sebe označují za elitářské a propagují snahu o eliminaci jakýchkoliv rušivých elementů v rámci jejich skupiny, ať už tedy typicky elementů rasových nebo národnostních. Tento druh terorismu se také vyznačuje politickým šovinismem vedoucím až ke xenofobii a v určitých historických případech k antisemitismu. Tento druh terorismu není historicky až tak běžný, protože v souvislosti s vývojem ultrapravicových ideologií se ultrapravicové extrémistické skupiny uchýlovaly k jiným druhům represe a subsidiárního násilí, a díky tomu k teroristickým útokům docházelo a dochází velmi zřídka. Na základě toho se *„významnou strategickou variantou subverzivního ultrapravicového terorismu stalo plánované zastráující použití pouličního násilí (případně doplněné o akty individuálního terorismu) jakožto nástroje, který má zabezpečit prostor pro volnou činnost politické strany či širšího hnutí při směřování k uchopení moci.“*⁵

2.2.3.3 Etnický a teritoriální terorismus

Etnický a teritoriální terorismus je spojován se specifickým etnikem a jeho zájmy, přičemž toto etnikum samo sebe staví na výsostní pozici ve společnosti. Teritoriální stránka odkazuje, jak už z názvu vyplývá, na určité teritorium a udržení jeho suverenity či obdobného statutu. Ne vždy jsou tyto

---

⁵ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 131-157

stránky v návaznosti na tento druh terorismu propojeny, a mohou tedy fungovat samostatně, odborníci je nicméně subsumují pod jeden druh. Důraz na etnickou podstatu tohoto typu terorismu je hlavním pojítkem pro odlišení od ostatních typů terorismu, jako je například ultrapravicový terorismus. Vždy se ale jedná o teroristické útoky ve prospěch celého etnika, přičemž je třeba zdůraznit, že útoky jednotlivých členů takového etnika nelze automaticky řadit pod tento druh terorismu.

2.2.3.4 Náboženský terorismus

Náboženský terorismus je v zásadě nejjednodušeji definovatelným typem a zároveň je stereotypně nejčastěji spojován s obecným vnímáním terorismu. Apolitičnost náboženského terorismu ale není na místě, protože často určitý teroristický útok, který se zdá být útokem nábožensky motivovaným, je de facto útokem motivovaným politicky. Již středověké křížové výpravy byly navenek apolitické, motivované pouze náboženským přesvědčením a souvisejícími ideologiemi, ale dnes již je z historických záznamů patrný politicko-mocenský podtext těchto výprav. Z toho se dá usuzovat, že pojítka mezi politikou a odvíjejícím se zastřením náboženského terorismu poodkryje až historický vývoj. Důvodem existence této kategorie terorismu je různorodá interpretace jednotlivých náboženství a jejich základních pramenů, které lze vykládat násilně i nenásilně, záleží pouze na motivaci předcházející dané interpretaci. Velmi často je tento druh terorismu spojen s motivací, či jinak řečeno, poselstvím pro stejně smýšlející nábožensky motivované následovníky. Tento poslední projev bývá často subsidiárním znakem islámských teroristických útoků.⁶

2.2.3.5 Ekologický (environmentální) terorismus

Ekologický terorismus, jinak řečeno ekoterorismus, přináší zcela nový a odlišný druh terorismu spojený s moderními dějinami. Environmentální pojetí ekoterorismu sebou přináší mnohá definiční úskalí a není tedy úplně zřejmé, jak ekoterorismus správně uchopit a kde jsou jeho hranice. Největším rozporem v rámci definic se stala otázka obecného pojetí ekoterorismu, zdali se jedná o

---

⁶ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 243-250

terorismus páchaný ekologicky smýšlejícími teroristy nebo zda-li se jedná o teroristické útoky proti životnímu prostředí či lidem ekologicky zaměřeným (různé organizace tzv. „zeleného hnutí“).⁷

2.2.3.6 *Single-issue* terrorismus

Takzvaný *single-issue* terorismus, je takový druh terorismu, který nelze spojit s širším okruhem osob prosazujících podobnou ideologii. Stále se jedná o druh terorismu, ale nesmí spadat pod žádnou ze zmíněných kategorií, čímž se tento pojem dostává do poměrně malé množiny aktů s ním spojených. Jako příklad se dá uvést teroristický útok motivovaný ideologií zakazující potraty.

2.2.4 Kyberterorismus

V rámci typologie terorismu je nezbytné se krátce zmínit o kyberterorismu, který se stává díky společenskému a hlavně technologickému vývoji obrovskou hrozbou. Pro představu pouze ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska se dle 2 roky staré statistiky se odhadované ztráty a celkové náklady spojené s ochranou proti internetovým trestným činům, mezi kterými jistě tvoří kyberterorismus nedílnou část, vyšplhaly na 27 miliard liber, což v přepočtu na české koruny činí 881 miliard. Kyberterorismus se objevuje v mnoho podobách.⁸

Dle předních odborníků se pod tento pojem dá v evropském měřítku subsumovat radikalizace, nabírání nových členů do teroristických organizací, ovládání a kontrolování, financování a další aktivity spáchané teroristy na internetu. Jako příklad typické aktivity kyberteroristů se dají uvést různé pokusy o zhroucení různých internetových serverů.

Mezi takové pokusy se řadí neúspěšný pokus o zhroucení londýnské burzy cenných papírů teroristickou organizací Al-Qaeda.⁹

---

⁷ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 295-297

⁸ Alexander, D.: *Cyber Threats in the 21st Century*. In: *Security: Solutions for Enterprise Security Leaders*. 2012. č. 49 (9). s. 70

⁹ Keene, S., D.: *Terrorism and the internet: a double-edged sword*. In: *Journal of Money Laundering Control*. 2011. č. 14 (4) s. 32

Jakožto odlišnou typologii vycházející z jiného základu, a to historického vývoje terorismu a boje proti terorismu, je zapotřebí zmínit typologii pana Pikny, který terorismus rozděluje na vnitrostátní, přeshraniční, mezinárodní a globální.¹⁰

Jednotlivé druhy terorismu jsou dále zmíněny v rámci následující kapitoly pojednávající o historickém vývoji tohoto fenoménu a soudobých teroristických organizacích.

---

¹⁰ Pikna, B.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006. s. 29

3. Historický vývoj terorismu v ČR i ve světě

V souvislosti s historickým vývojem terorismu je nezbytné zohlednit, jak se tento fenomén odrážel v historickém vývoji společnosti a relevantních názorech odborníků. Pozitivní znění pojmu terorismus spatřujeme poprvé v jakobínské literatuře z 18. století, kdy byl terorismus považován za systém usilující o společenskou změnu, zejména v oblasti společenského pořádku, v návaznosti na Velkou francouzskou revoluci. Mezi hlavní protagonisty patřil i známý Maximilian Robespierre, který se podepsal pod vznik Deklarace práv člověka a občana, ale vůči němuž se tento systém obrátil zády a přivodil mu konec života pod gilotinou. Cílem dobového terorismu bylo eliminovat opozici a ustálit moc ve svých rukách.¹¹

S koncem 19. století se pod pojem terorismus subsumovala většina protispolečenských, tj. protistátních aktivit, které byly vedeny levicovými aktivisty a vyznačovaly se pokusy o atentáty na významné politické a jiné činitele tehdejší doby, čímž se teroristé snažili o svržení vládnoucích subjektů.

Počátek 20. století byl z pohledu terorismu velice rozpolcený, protože nejdříve se na počátku 20. století část terorismu přesunula na pravicovou část politického spektra, kdy nacionalistické snahy zcela ovládly dobové pojetí tohoto pojmu. Jako příklad by se dal uvést atentát na Františka Ferdinanda d'Este, následníka rakousko-uherského trůnu, a tedy budoucího panovníka na českých územích, mladým členem srbského „teroristického hnutí“ Gavrilo Principem. Pokud by atentát na Františka Ferdinanda d'Este byl považován za akt terorismu, vyvstává zde zásadní otázka a to sice, zda byl aktem terorismu i atentát na Heydricha na tehdy okupovaném českém území. Historici, přední publicisté a další odborníci se v tomto bodu rozcházejí. Podle určitých teorií by, dle dobového výkladu, za terorismus nešlo považovat ani jeden z těchto aktů.¹² Přední odborník na terorismus pan Laquer řadí atentát na Heydricha k aktům individuálního terorismu a německý vojenský tisk vydávaný v 21. století se

---

¹¹ *THE HISTORY OF TERRORISM: MORE THAN 200 YEARS OF DEVELOPMENT* [online] Vydáno 22. února 2012 [cit. 11.11..2013] Dostupné z: <<http://cjc.delaware.gov/terrorism/history.shtml>>

¹² Raduševič, M.: *Byl Gavrilo Princip terorista?* [online] Vydáno 12. června 2013 [cit. 11.11..2013] Dostupné z: <<http://literarky.cz/civilizace/89-civilizace/15075-byl-garvrilo-princip-terorista>>

přiklání k tomu, že i v dobách války jsou tyto protiprávní akty chápány jako akty terorismu.¹³ Nakonec se dostáváme k nejpodstatnější teorii popisující hlavní rozdíl mezi těmito akty. Podle této teorie Gavrilo Princip spáchal akt terorismu na rozdíl od partyzánů Gabčíka a Kubiše, kteří se 27. května 1942 neochvějně zapsali do historie, protože oba akty rozlišoval rozdílný motiv stojící na společenských souvislostech. Atentát na Heydricha byl motivován samotnou smrtí tohoto říšského protektora. Dále, atentát na Heydricha byl spáchán v době druhé světové války, kdy ze strany nacistického Německa docházelo k jednomu z nejnásilnějších činů moderní doby. I v důsledku poválečného dění a především tzv. norimberských procesů je patrné, že ač si okupanti většinu činů tehdejší doby legalizovali svým zákonodárstvím, tak byla tato legalizace posléze smetena pravou retroaktivitou a zdravým rozumem.

Tím se dostáváme k názoru, že ani tyto útoky nemusely být nutně nelegitimní, protože se jednalo pouze o způsob válečných útoků. Když bychom měli použít těch dříve zmíněných 22 slov z definice terorismu, tak se dostaneme k tomu, že částečně chybí zastrašování jako cíl tohoto aktu, kdy šlo spíše o prevenci před podstatně větším zlem. Takže se dostáváme k teorii, kterou ad absurdum definuje pan Wilkes, který říká, že „vražda na tyranovi není zločinem“. Nicméně polemika kolem tohoto atentátu a jeho více či méně teroristického podtextu je nedílnou součástí každé odborné publikace na toto téma.

Naproti tomu jiná vývojová kategorie terorismu se ustálila na levicové části politického spektra, kdy po úspěšné Velké říjnové revoluci v tehdejší Sovětském svazu, se terorismus stal nástrojem zastrašování a udržování moci a kontroly nad tehdejší obyvateľstvem ze strany vládnoucí moci, což bylo dáno hlavně finanční podporou těchto útoků touto vládnoucí mocí, čili socialistickou vládou Sovětského svazu.

O terorismu jakožto nástroji revoluce se dá mluvit v rámci obou světových válek a částečně i v meziválečném období. Tento druh vzdoru se projevil zejména proti totalitním režimům tehdejší doby, kdy vojenská síla na straně státních činitelů a partyzánské a jiné odboje na straně druhé tvořily

---

¹³ Loužek, M (ed.): *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?*. 2004. Centrum pro ekonomiku a politiku. č. 33. Dostupné z: <<http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>>

tehdejší dějiny. I když pojetí terorismu v této době je někdy popisováno opačně, a to jako nástroj utlačovatelů, kteří vládli v těchto totalitních státech.

Terorismus v pojetí západního světa byl po 2. světové válce zase úzce spjat s nacionalismem a také s různými ultralevicovými hnutími třetího světa, kdy se tedy pod tímto pojmem zase sjednocuje představa revoluce a aktů, vedoucích ke společenské změně.

Ke konci šedesátých let se terorismus přetransformává do tzv. *etnicko-separatistického terorismu*, kdy se konečně posouváme na dnes s tímto fenoménem nejspojovanější oblast, tedy Blízký Východ. Od té doby se boj palestinských separatistů usilujících o vlastní nezávislé území stal jedním z předních zpráv každodenního života.

V následujících dekádách, z velké části i pod vlivem studené války, se pojem terorismus lišil v pojetí západního a východního světa. Levicový terorismus řízený z Moskvy, jak se v tehdejší západní civilizaci věřilo, měl být zbraní proti západnímu Světu. Pozornost se odvrátila zpět do Asie, kde tzv. *islámský terorismus* v 90. letech nabíral ohromného vzestupu. Od této doby je terorismus spojován s určitým druhem náboženského fanatismu a dodnes se to dá považovat za stereotypní vnímání laické veřejnosti v souvislosti s tímto pojmem.¹⁴

Historicky největší zlom v boji proti modernímu terorismu nastal 11. září 2001, kdy teroristická organizace Al-Qaeda vedená Usamou Bin Ládinem zničila za pomoci únosu čtyř letadel tzv. *new-yorská dvojčata*, jinak označována za Světové obchodní centrum a dále zaútočila na budovu Pentagonu ve Washingtonu D.C., kde sídlí ministerstvo obrany Spojených států amerických. Po těchto útocích se také poprvé v historii začíná mluvit o válce proti terorismu, kdy typologie terorismu dle pana Pikny nabývá posledního stupně, a to globálního terorismu a od toho odvozeného globálního boje proti terorismu.

---

¹⁴ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 243-288

3.1 Teroristické organizace

Historický vývoj společnosti zaznamenal celou řadu teroristických organizací od již zmíněných revolucionářů, přes partyzánské organizace až po nábožensky zaměřené teroristické organizace. V této kapitole jsou dále zmíněny pouze organizace v soudobém světě stále aktivní.

3.1.1 FARC

V překladu Revolucionářské ozbrojené síly Kolumbie je teroristická organizace datující svůj vznik k roku 1964 v důsledku útlaku skupiny tehdejších rolníků kolumbijskou armádou. Tato organizace za dnes již skoro 50 let své existence prošla obrovským rozšířením své členské základny, kdy dnes počítá své stavy na okolo 20.000 příslušníků. I přes striktní kolumbijské zákony se tato organizace nadále proslavuje svými únosy, bombovými útoky a výrobou a prodejem drog.¹⁵

Nejnovější zprávy ale nasvědčují tomu, že se z této původně teroristické organizace stane politická strana a v Kolumbii nastane mírové období mezi touto organizací a armádními vojsky.¹⁶

3.1.2 IRA

V českém překladu Irská republikánská armáda, je irskou teroristickou organizací, jejíž původ sahá až do devadesátých let 18. století, kdy tzv. Society of United Irishmen začala postupovat ozbrojený boj proti tehdejšímu britskému útlaku. Nicméně IRA byla oficiálně založena v roce 1913. V 60. letech 20. století se tato organizace rozpůlila, přičemž ta část, která se rozhodla pro ozbrojený odboj proti Velké Británii a pro terorismus se přejmenovala na PIRA. Násilnosti této teroristické skupiny se staly předmětem obrovského odsouzení v evropské společnosti.

---

¹⁵ Davies, B, *Terrorism: Inside a World Phenomenon*. Londýn: Virgin Books Ltd. 2005. s. 57-59

¹⁶ *Colombia agrees Farc political participation* [online] Vydáno 6. 11. 2013 [cit. 16.11..2013]
Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-24842432>>

Brutální způsob jejich útoků a ničivost jejich akcí, jako například bombové útoky na lokální hospody v Birminghamu, znamenaly velký průlom v protiteroristické politice.¹⁷

3.1.3 ETA

V českém překladu Baskicko a svoboda je teroristická organizace operující hlavně na území Španělska. Tato organizace funguje již od roku 1958. I když se jejich hlavním cílem stal boj za větší politické svobody, tak se po smrti tehdejšího španělského diktátora Francisca Franca ukázalo, že ani poté se tato organizace nezastaví či nerozpustí. ETA se proslavila nespočtem bombových útoků a únosů.¹⁸

3.1.4 HAMAS

Hnutí HAMAS, či Hnutí islámského odporu bylo založeno roku 1978, i když jeho kořeny sahají až do dvacátých let 20. století. Toto palestinské teroristické hnutí operuje převážně na území Izraele. HAMAS kromě klasických teroristických útoků jakými jsou bombové útoky, organizuje rovněž hromadné nepokoje v ulicích. Tato teroristická organizace stojí například za bombovými útoky v autobusových linkách vedoucích do Jeruzalému.¹⁹

3.1.5 Al-Qaeda

Tato relativně mladá teroristická organizace se stala jednoznačně nejznámější organizací v rámci moderních dějin terorismu a obzvláště tedy v 21. století. Po již zmíněném teroristickém útoku spáchaném v New Yorku a Washingtonu D.C. dne 11.9.2001 se tato organizace založená na islámském fundamentalismu stala určitou vlajkovou lodí pro nově vznikající teroristické organizace Blízkého Východu a jiné sympatizanty. S odvoláním na již zmíněné teroristické útoky této organizace se útok na Afghánistán, kde tato organizace

---

¹⁷ Davies, B, *Terrorism: Inside a World Phenomenon*. Londýn: Virgin Books Ltd, 2005. s. 59

¹⁸ Ibid. 61

¹⁹ Ibid. 62

sídlí, ze strany Spojených států amerických a jejich spojenců, proměnil v otevřenou globální válku mezi teroristickými organizacemi islámského fundamentalismu a zbytkem světa.²⁰

3.1.6 Aum Supreme Truth

Japonská teroristická organizace s názvem Aum Supreme Truth byla založena v roce 1984 a dnes je známá pod názvem Aleph. Tato organizace se vyznačuje jako náboženský kult. Nejvíce tuto organizaci proslavily útoky v tokijském metru z roku 1995. Specifikem této organizace je užití vysoce nebezpečného nervového plynu sarin.²¹ V současné době je teroristická aktivita této organizace nejasná.

3.1.7 Světlá stezka

Tato teroristická organizace vznikla v 70. letech na území Peru. Tato teroristická organizace je založena na marxistické ideologii a prostřednictvím partyzánského boje a teroristických útoků měla a má za cíl změnit politické uspořádání v Peru. Tato organizace se mimo jiné proslavila v roce 1989, kdy její členové provedli vlnu bombových atentátů.

3.1.8 Teroristické organizace v Čečensku

Čečenský politicky motivovaný odboj proti Rusku se stal známým na poli terorismu. V roce 1999 tito odbojáři odpálili 4 bomby, což způsobilo devastaci obydlené budovy a s tím související smrt asi 300 lidí žijících v hustě osídlené oblasti Ruska. V poslední době se tyto skupiny staly středem pozornosti díky teroristickým útokům na maratonu v Bostonu ve Spojených státech amerických. V dubnu roku 2013 totiž došlo na Bostonském maratonu k odpálení dvou bomb, které zabily 3 lidi a zranily přes 200 osob. Zatčení a následně prokázání jako pachatelé těchto útoků byli dva bratři čečenského původu, kteří trvale žili na území USA.

---

²⁰ Davies, B, *Terrorism: Inside a World Phenomenon*. Londýn: Virgin Books Ltd. 2005. s. 57-95

²¹ Ibid. s. 87-89

Vyšetřování nicméně napojení na militantní skupiny z Čečenska neodhalila, i když zřejmí pachatelé jsou původem z této oblasti.²²

---

²² *Boston bombing does not correspond with Chechen terrorists trace* [online] Vydáno 24. dubna 2013 [cit. 7.11..2013] Dostupné z: <<http://rt.com/op-edge/boston-bombing-chechen-terrorists-291/>>

4. Boj proti terorismu a ochrana lidských práv

4.1 Teroristické útoky a lidská práva

Ať už se jedná o přímý či nepřímý teroristický útok, tak každý takový útok sebou přináší destrukci základních lidských práv. Nejčastěji tyto útoky směřují proti právu na život, většině politických práv, mezi nimiž bývají nejčastěji mířeny proti právu svobody slova, svobodě shromažďovací a jiné. Často skloňovaným právem v kontextu teroristických útoků je také právo na osobní svobodu.²³

4.2 Ochrana lidských práv v boji proti terorismu

Ochrana lidských práv je a byla jedním z hlavních cílů, na kterých se většina mezinárodních organizací shodují. Ať se jedná o Organizaci spojených národů či Evropskou unii, vždy je ochrana lidských práv jedním ze základních stavebních kamenů přijatých v rámci prvotních smluv těchto organizací. I z těchto smluv se potom odvíjí implementační procesy členských států, které o tuto ochranu doplňují své státní právní řády. Proto je boj proti terorismu a obzvláště prevence terorismu velice nesnadný úkol, který má větší mantinely než se může na první pohled zdát. Nejzásadnější otázkou pak zůstává, na kolik lze potlačit svobodu na úkor bezpečnosti.

Adekvátnost omezení svobody člověka v boji proti terorismu musí být prokázána nebezpečím, které daný terorismus může způsobit státu, jeho občanům či demokratické společnosti obecně. Většina států, které mají problémy s četnými teroristickými útoky či jejich hrozbami, se snaží zajistit vysokou bezpečnost více či méně na úkor svobody člověka a jiných lidských práv. Jako příklad může sloužit posílení pravomocí zpravodajských služeb a případně častá zákonná a podzákonná normotvorba. Poukázat se dá zejména na zvláštní vojenské tribunály ve Spojených státech amerických, které se specializují na projednávání trestných činů terorismu spáchaných cizinci.

---

²³ Blahož, J. a kol.: *Democracy and Issues of Legal Policy in Fighting Terrorism: a Comparison*. Praha: Wolters Kluwer. 2009. s. 244

Takovéto tribunály jsou velice diskutované a kritizované z pohledu zákazu diskriminace.²⁴

Výše zmíněné mantinely jsou patrné za zakládajících listin a jiných prvotních smluv mezinárodních organizací, mezi nimiž lze zmínit Chartu OSN, která již v úvodu proklamuje že OSN má za cíl „*prohlásit znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a národů velkých i malých*“²⁵, a hlavně ve článku 3 odstavci 1 deklaruje jeden z hlavních záměrů tohoto společenství, kterým je „*uskutečňovat mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství.*“²⁶ Na tento dokument OSN navázala v roce 1948 přijetím Všeobecné deklarace lidských práv a v roce 1966 přijetím Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který ve svém článku 14 garantuje práva rovnosti před soudem, presumpci neviny a spravedlivého procesu, která jsou z pohledu boje proti terorismu velice diskutována.²⁷

Jinou institucí, která deklaruje hodnoty lidských práv, je Evropská unie, a to konkrétně v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, kde je stanoveno, že „*Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin.*“²⁸ Je také důležité zohlednit Listinu základních práv Evropské unie.

A v poslední řadě je zajisté nezbytné připomenout Radu Evropy, jejíž vznik je spojen s hodnotami, jimiž jsou lidská práva. Tato instituce se přičinila o vznik Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, která měla a má za cíl více sjednotit členské státy v ochraně lidských práv, a kterou byl založen Evropský soud pro lidská práva sídlící ve Štrasburku. Nicméně v souvislosti s bojem proti terorismu a ochranou lidských práv je nezbytné zmínit Směrnici Výboru ministrů

---

²⁴ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 78

²⁵ Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora sjednané 26. června 1945

²⁶ Čl. 3 Charty Organizace spojených národů a Statutu mezinárodního soudního dvora sjednané 26. června 1945

²⁷ Bantekas, I., Nash, S.: *International Criminal Law*. London: Routledge. 2007. s. 229-230

²⁸ Čl. 2 konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii z roku 2012

o lidských právech a boji proti terorismu z roku 2002. Tato Směrnice hovoří o tom, že státy musí respektovat jejich povinnost chránit své občany a osoby pohybující se na jejich území proti teroristickým útokům, obzvláště ochraňovat právo na život těchto osob. Avšak tyto státy při plnění tohoto cíle musí přijímat pouze taková opatření, která jsou v souladu s lidskými právy a principem *rule of law* (vláda práva či právní stát), zejména se tedy vyhnout jakékoliv diskriminaci či obcházení práva na spravedlivý proces.²⁹ V tomto kontextu se výše zmíněné vojenské trestní tribunály pro cizince v USA jeví jako naprosto nepřijatelný koncept v rámci členských států Rady Evropy.

Státy bojující proti terorismu se v moderní době, kterou počítáme od slavných útoků z 11. září 2001, snaží potlačovat terorismus a hlavně aktéry figurující mezi podezřelými všemi dostupnými právně relevantními prostředky. Naneštěstí tyto prostředky mnohdy nepostačují, což způsobuje tendenci těchto států tzv. zavírat oči u některých opatřeních svých represivních složek, či přijímání nové legislativy na hraně dovolených možností výše zmíněných úmluv o lidských právech. Za příklad budou sloužit kontroverzní protiteroristická opatření Spojených států amerických a vyšetřovací metody CIA či velice přísná, až kontroverzní legislativa Spojeného království.³⁰

4.2.1 Právo na spravedlivý proces a protiteroristická opatření

V právním boji proti terorismu, přičemž výše zmíněné základní mantinely většiny evropských států či států z jiných světadílů musí každý stát přistoupit k takovým multilaterálním smlouvám brát na zřetel, často dochází a docházelo k okamžitým legislativním reakcím na vývoj teroristického výskytu v daných státech a na stupeň ohrožení. V roce 1973 Spojené království Velké Británie a Severního Irska přijalo v reakci na násilí páchané v Severním Irsku zákon s názvem Northern Ireland (Emergency Provisions) Act 1978. Tento zákon se stal určitým milníkem pro zákonodárství dotýkající se Severního Irska, protože zakázal trest smrti. Ovšem v návaznosti na boj proti terorismu je důležité, že

---

²⁹ Rada ministrů Rady Evropy. *Guidelines on human rights and the fight against terrorism* [online]. [cit. 2013-11-17]. Dostupné z <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=991179>>

³⁰ Fenyk, J.: *Terorismus a ochrana základních lidských práv*. In *Terorismus a mezinárodní právo*. 1. vyd. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva. 2007. s. 52-59

tímto zákonem byla také eliminována různá práva týkající se pachatelů trestných činů či obviněných z těchto činů. Dále byl založen systém alternativních trestních tribunálů, které dopadaly mimo jiné na politicky motivované teroristické činy. Tyto soudy se vyznačovaly eliminováním poroty, v rámci trestných činů projednávaných před těmito soudy, a dále například zlehčením důkazních standardů. Tato na první pohled pochybná legislativa byla nicméně legální na základě článku 15 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který povoluje smluvní straně této Úmluvy odstoupení od určitých, jinak rigidních standardů ochrany lidských práv a svobod, stanovených v této úmluvě, pokud tyto státy v tom samém období prokážou stav války nebo veřejného ohrožení, vyjma článku 3, což bylo mimo jiné předmětem sporu před Evropským soudem pro lidská práva.³¹ Evropský soud pro lidská práva v roce 1978 konstatoval, že přes porušení článku 3 této úmluvy, bylo jednání Spojeného království legální z důvodu veřejného ohrožení a předchozí nedostatečné legislativy tohoto státu, která se projevila v roce 1972 při tamních teroristických útocích, a tudíž Spojené království dopomohlo k do té doby úplně nejasné interpretaci článku 15 této úmluvy.³²

Spojené království dále v roce 2001 využilo článku 15 Úmluvy tím, že přijalo nový protiteroristický zákon Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001, který se z pohledu boje proti terorismu a ochraně lidských práv stal jedním z nejdiskutovanějších a nejradikálnějších zákonných opatření přijatých evropským státem. Tento zákon mimo jiné zmocnil ministra vnitra Spojeného království k okamžitým zásahům proti cizincům, jenž jsou podezřelí ze spáchání aktu mezinárodního terorismu. Ministr vnitra byl zmocněn k zatčení takových podezřelých osob, či dokonce k udělení vazby. Přijetí tohoto zákona se stalo velice diskutovaným a problematickým, protože přímá úměra mezi kvalitou důkazů a výše zmíněnými opatřeními ministra vnitra, a tím zásadního oslabení ochrany lidských práv, nebyla mnohdy viditelná.³³

Článek 5 a článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které se týkají osobní svobody člověka práva na

---

³¹ Bantekas, I., Nash, S.: *International Criminal Law*. London: Routledge. 2007. s. 230

³² Ireland v UK (1978) 2 ECHR 25

³³ Šturma, P., *Lidská práva v boji proti terorismu – mezinárodněprávní aspekty*. In: *Trestněprávní revue*. 2006. č. 12. s. 349

spravedlivé řízení, a jejich porušování je častým předmětem sporů u Evropského soudu pro lidská práva. Například velice soudobý rozsudek výše zmíněného soudu ve věci *Del Rio Prada v. Spain*. Odsouzená je členkou teroristické organizace ETA a byla pravomocně odsouzena za účast na teroristických útocích této organizace. Odsouzená se dovolávala porušení článku 5 Úmluvy španělskými soudy, které jí odsoudily k 30 letům ve vězení s možností podmíněčného propuštění omezené na absolutní minimum. V tomto případě Evropský soud pro lidská práva konstatoval, že právo na předčasné porušení, ať už podmíněné či konečné, musí být aplikováno tam, kde to soudům uděluje právní řád a tyto soudy tedy nesmí jednat *ultra vires* a diskrečně toto právo poupravit. Dále tento soud rozhodl o propuštění odsouzené v nejbližším možném termínu.³⁴

Tento kontroverzní rozsudek znamená značný průlom v trestání terorismu a jeho lidskoprávních limitech, protože jednoznačně odmítá diskreční odchýlení soudů, i když se jedná o boj proti terorismu.

V rámci mezinárodního práva a práva výše zmíněných a jiných mezistátních institucí, se ochrana lidských práv obchází velice raritně i v kontextu boje proti terorismu. Mezistátní dohody nezkracující zásadním způsobem na právech ani osoby podezřelé či obviněné z terorismu jsou stále častým jevem. Kupříkladu Evropská úmluva o potlačování terorismu z roku 1977 se zaměřila na extradiční povinnost smluvních stran a posiluje diskreční pravomoc smluvních stran, respektive států této úmluvy směrem k posílení konceptu azylu, i když by se jednalo o extradici osoby vyšetřované ze spáchání teroristického činu. Stát by měl přejít k extradici, pouze pokud jsou splněny určité podmínky, za které může postačit zaručení státu požadující extradici podezřelé osoby. Typicky by extradici stát neměl povolit v případech, kdy by podezřelému v zemi žádající o extradici hrozil trest smrti, mučení, či pochybného diskriminačního podtextu dané extradiční žádostí.³⁵

Tato pravidla byla dále implementována v protiteroristických dohodách, jimiž jsou například Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických

---

³⁴ *Del Rio Prada v. Spain* (2012) ECHR 42750/09

³⁵ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 80

bombových útoků z roku 1997, která toto pravidlo zakotvila ve svém článku 12 a Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu z roku 1999, která to samé pravidlo zmiňuje ve článku 15.³⁶

Postoj Evropské unie k omezování lidských práv v souvislosti s potlačováním terorismu je podstatně mírnější, než postoj Spojeného království, které je společně se Spojenými státy americkými nejradikálnějším bojovníkem proti tomuto světovému fenoménu. Rozsudky Evropského soudního dvora postupně formovaly přesnější náhled na poněkud rámcové komunitární právo. Mezi těmito rozsudky je zapotřebí zmínit rozsudek ve věci Kadi v. Rada.³⁷ Jednalo se o jednání Rady EU, která použila ekonomická opatření proti panu Kadimu na základě usnesení Rady bezpečnosti OSN. Jako sankce proti panu Kadimu byl použit zákaz disponovat s majetkem a proti organizaci Al Barakaat dokonce k zákazu činnosti. Tato opatření byla použita z důvodu údajného napojení na teroristickou skupinu Al-Qaeda a jak se dále ukázalo, v rozporu s právem na spravedlivý proces a s principem volného pohybu kapitálu. Evropský soudní dvůr ve svém rozsudku konstatuje, že neexistuje žádná automatická nadřazenost rezoluce Rady bezpečnosti OSN nad komunitárním právem a stále je tedy nezbytné respektovat ochranu lidských práv jednotlivce, a až poté hodnotit vhodnost a užitečnost sankcí.³⁸

4.2.2 Právo na osobní bezpečnost

Právo na osobní bezpečnost je jedním ze základních stavebních kamenů, na kterých je založen koncept právního státu. Konkrétně se pod toto právo v mezinárodním právu a v kontextu článku 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod subsumuje povinnost státu zajišťovat ochranu osobní bezpečnosti jeho občanů, ať již z pohledu represe, tak předně z pohledu prevence.

---

³⁶ Bantekas, I., Nash, S.: *International Criminal Law*. London: Routledge. 2007. s. 231

³⁷ Lyčka, M., *Kadi: I osoby napojené na terorismus mají právo na spravedlivý proces*, In *Jurisprudence*, 2008, č. 8, str. 40

³⁸ Yassin Abdullah Kadi and Al Barakaat International Foundation v Council of the European Union and Commission of the European Communities (2005) ECJ C-402/05 P and C-415/05 P

Samozřejmě lidská práva, jakými jsou právo na život, právo na spravedlivý proces či zákaz mučení, také souvisí s potlačováním terorismu a jeho mantinely, ale osobní právo svobody a osobní bezpečnosti se stalo v kontextu protiteroristických opatření nezbytnou zárukou evropských zemí.³⁹

4.2.3 Zákaz mučení

Článek 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod zakotvuje zákaz mučení. V podstatě se jedná o zákaz jakéhokoliv nelidského zacházení a následného zbavení procesních práv zatčených osob podezřelých v kontextu této práce, ze spáchání či napomáhání terorismu. Po 11. září 2001 se mučící techniky a nelidské zacházení s tím spojené, staly velkou kontroverzí ve Spojených státech amerických, kdy tehdejší prezident George W. Bush autorizoval tyto techniky, ke kterým oprávnil zpravodajskou službu CIA. Brutalita těchto technik byla několikrát prokázána, například výpovědí několika doktorů spolupracujících s touto zpravodajskou agenturou.⁴⁰

Pozadu nezůstalo ani Spojené království, které využívalo tzv. *guest agents*, tedy členů zpravodajských služeb států spolupracujících se Spojeným královstvím. Situace následně probíhala tak, že členové zpravodajských služeb Spojeného království posílali instrukce výše zmíněným agentům a ti následně neměli zábrany k přistoupení k mučení. Toto se například odehrálo v Libyi, kde se prokázal vliv zpravodajských služeb MI5 a MI6, nebo dalším příkladem je stejná situace v Pákistánu po slavných bombových útocích z Londýna ze 7. července 2005.⁴¹

Nicméně i z pohledu konceptu *guest agents* je celkem zřejmé, že co se tedy týká států Evropy, situace kolem zákazu mučení na území těchto států je poměrně jednotná i díky rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva.

---

³⁹ Sudre, F.: *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*. Brno: Masarykova univerzita. 1997. s. 134

⁴⁰ Boseley, S. *CIA made doctors torture suspected terrorists after 9/11, taskforce finds* [online]. c2013. [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <<http://www.theguardian.com/world/2013/nov/04/cia-doctors-torture-suspected-terrorists-9-11>>

⁴¹ Friedman, D.: *Torture and Modernity*. In E.H.R.L.R. 2013. č. 5. s. 494-511

4.3 Vysoký komisař pro lidská práva a Protiteroristický výbor Organizace spojených národů

V poslední řadě je třeba zmínit vznik Protiteroristického výboru OSN, která funguje od roku 2001.⁴² V rámci tohoto výboru bylo v roce 2004 založeno jeho Výkonné ředitelství⁴³, čímž se politika tohoto výboru stala aktivnější a účinnější. Cílem tohoto výboru a jeho ředitelství je spolupráce s Vysokým komisařem pro lidská práva a ostatními organizacemi zabývající se problematikou lidských práv a jejich ochranou. Hlavním cílem, kromě toho výše zmíněného, je kontrola implementačních procesů a ochrany lidských práv souvisejících s těmi rezolucemi Rady bezpečnosti OSN zabývajícími se touto problematikou. Následně se očekává podávání hlášení a doporučení Radě bezpečnosti OSN.⁴⁴

V konečném důsledku je ochrana lidských práv v rámci boje proti terorismu úzce spojena s principem, kdo je odpovědným subjektem v mezích mezinárodního práva a nutností vzít v úvahu možnou přičitatelnost státu za teroristické útoky jeho příslušníků. Toto je dále diskutováno v kapitole č. 5.

---

⁴² Rezoluce Rady bezpečnosti č. 1373 (2001)

⁴³ Rezoluce Rady bezpečnosti č. 1535 (2004)

⁴⁴ *PROTECTING HUMAN RIGHTS WHILE COUNTERING TERRORISM* [online]. [cit. 2013-11-18].
Dostupné z: <<http://www.un.org/en/sc/ctc/rights.html>>

5. Terorismus v rámci mezinárodního práva a odpovědnost státu za mezinárodní terorismus

5.1 Odpovědnost státu za protiprávní jednání

Odpovědnost státu za protiprávní jednání na poli mezinárodním obsahuje dvě základní složky, ať již se jedná o jednání či pouze opomenutí:

1. přičitatelnost daného jednání či opomenutí státu; a
2. porušení určité mezinárodní obligace státu, u kterého by byl splněn první předpoklad.⁴⁵

V současné době neexistuje žádná mezinárodněprávní smluvní úprava řešící odpovědnost státu za mezinárodní terorismus. Nicméně mezinárodněprávní obyčeje a právní nauka podávají jednotný výklad, kdy je a není určité jednání či opomenutí porušující mezinárodní obligaci přičitatelné danému státu.

Odpovědnost státu za jednání osob, ať právnických či fyzických se označuje jako tzv. přičitatelnost jednání státu. Obecně se pod tímto principem chápe přičitatelnost jednání osob, které jsou orgány státu nebo ho nějakým jiným způsobem zastupují. Jednání osob odlišných od těchto se dle právní nauky státu přičíst nedá. Ovšem v určitých případech se nemusí jednat o státní orgán *de iure*, ale postačí státní orgán *de facto*. V obou případech se jedná o výkon státní moci s jeho vědomím. Dále se ale přičítá i jednání státních orgánů *ultra vires*, tedy jednání nad pravomoc takovému orgánu svěřenou.

Mezi nejdiskutovanější situaci na poli právním se nepochybně řadí v kapitole 2 zmíněná teroristická organizace Al-Qaeda. Po teroristických útocích ze dne 11. září 2001 bylo nezbytné rozšifrovat možnost napojení této organizace na vládní kruhy v Afghánistánu a následnou přičitatelnost jednání této organizace tomuto státu. Al-Qaeda, i když převážně situovaná na území Afghánistánu, byla a je teroristickou organizací působící mezinárodně a nedá se tedy přiřadit k jednotlivému státu. Ale dnes je již zřejmé tehdejší napojení Al-Qaedu na vládnoucí skupinu Talibanu na území Afghánistánu, což by mohlo

---

⁴⁵ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 58

způsobit přičitatelnost státu za jednání takovéto organizace, protože v dobách vlády Talibanu by se dala Al-Qaeda považovat za státní orgán de facto. Odborníci se shodují, že určité akty, respektive určitá porušení mezinárodněprávních obligací plynoucích z aktů Al-Qaedy, se v důsledku jejího napojení na Taliban, dají přičítat tehdejšímu Afghánistánu jako státu pod vedením Talibanu, ale například přičitatelnost za teroristické útoky ze dne 11. září není podložena dostatečnými důkazy.⁴⁶

Tento názor ovšem nesdílí Federální soud ve Spojených státech amerických, jenž se do roku 2012 vypořádával s 10 let starou obžalobou podanou příbuznými obětí výše zmíněných útoků. V roce 2012 byl vydán rozsudek označující Írán, teroristickou organizaci Al-Qaeda a hnutí Taliban za nezpochybnitelné pachatele těchto útoků.⁴⁷ Na tento rozsudek navazoval rozsudek o zaplacení odškodnění za tyto útoky ve výši překračující 6 miliard amerických dolarů.⁴⁸ Obě rozhodnutí mají spíše symbolickou povahu a z pohledu vymahatelnosti této částky či jiných sankcí pouze na základě rozhodnutí vnitrostátního soudu o subjektech působících mimo tento stát je toto rozhodnutí irelevantní.

V poslední řadě je nutné zmínit princip sebeobranu jakožto způsobu či nástroje boje proti terorismu. Tímto principem totiž Spojené státy americké ospravedlnily své vojenské operace na území Afghánistánu. Aby toto bylo ospravedlnitelné z pohledu mezinárodního práva, tak bylo nezbytné vycházet z přičitatelnosti Afghánistánu a hnutí Taliban za teroristické útoky vedené Al-Qaedou (pozn.: tato otázka a její značná kontroverznost již byla diskutována výše). Již Charta OSN přiznává právo na individuální či kolektivní sebeobranu a samozřejmě v té době reálné ohrožení bezpečnosti státu, případně států mezinárodním terorismem bylo relevantním důvodem této sebeobranu využít.⁴⁹

---

⁴⁶ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 60-61

⁴⁷ Shanken, D.: *Judge: Iran, Taliban, al Qaeda liable for 9/11* [online] Vydáno dne 23.12.2011 [cit. 2013-11-18] Dostupné z: <<http://www.cbsnews.com/news/judge-iran-taliban-al-qaeda-liable-for-9-11/>>

⁴⁸ Ariosto, D.: *Judge says al Qaeda, Iran, Taliban should pay \$6b for 9/11* [online] Vydáno 31.7.2012 [cit. 2013-11-18] Dostupné z: <<http://edition.cnn.com/2012/07/31/justice/new-york-judge-9-11/>>

⁴⁹ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 62

Na základě toho bylo tedy nakonec dosaženo domnělé legality vojenských zásahů na území Afghánistánu.

V návaznosti na odpovědnost státu za mezinárodní terorismus je důležité zmínit rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1373. Tato rezoluce přijatá necelé tři týdny po útocích z 11. září 2001 odráží odmítavý postoj OSN vůči těmto útokům a implementuje několik důležitých bodů týkajících se boje s terorismem. Mimo jiné zavazuje státy, aby se zdržely jakékoliv podpory, ať aktivní či pasivní, terorismu či osob na něj napojených. Tato rezoluce tedy určitým způsobem rozšiřuje odpovědnost státu za mezinárodní terorismus.⁵⁰

Pro dokreslení problematiky odpovědnosti státu za činy jeho orgánů je možné uvést známý případ bombového útoku letadla společnosti Pan Am č. 103, které se zřítilo na skotské městečko Lockerbie. Dohromady bylo tehdy usmrceno přes 250 lidí. Následné vyšetřování a soudní řízení označily a odsoudily jako pachatele jednoho člena libyjských zpravodajských služeb a jednoho úředníka pracující pro libyjské aerolinie. Důkazy byly natolik zřejmé, že odsouzeným nepomohlo ani odvolání, což je názorně patrné z rozsudku skotského odvolacího soudu ve věci *Al-Megrahi v. H.M. Advocate*.⁵¹ Ovšem z pohledu této práce je důležitější následná sankce ze strany OSN, která vyvodila přičitatelnost Libye za činy jejích orgánů, v tomto případě člena zpravodajských služeb. Těmito sankcemi bylo značné zamezení leteckého provozu s Libyí pomocí přijetí nové rezoluce.⁵² Tato rezoluce tedy ustálila určitý precedent, jak se bude do budoucna postupovat proti státům, u nichž je přičitatelnost jednání jeho orgánů relevantní.

Pokud se nejedná o odpovědnost vyplývající ze smluvní obligace, pak odpovědnost státu za činy svých orgánů zůstává určitým nedokonale dořešeným obyčejem mezinárodního práva, protože státy pořád vystupují jako suverénní subjekty a jakákoliv sankce má značný dopad na občany daného státu nesoucí vinu za činy jednotlivců.

---

⁵⁰ Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001)

⁵¹ McDiarmid, C., *The Lockerbie Case: H.M. Advocate v Al Megrahi and Fhimah*. In 100 Cases that every Scots Law student needs to know. Edinburgh, 2010. str. 195-197

⁵² Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 748 (1992)

5.2 Mezinárodněprávní trestní odpovědnost jednotlivců

Mezinárodní právo obsahuje kogentní normy, jež se věnují problematice lidských práv a zakládají mezinárodněprávní trestní odpovědnost jednotlivců. Tyto kogentní normy tedy pokrývají i zločiny proti lidskosti a jiné podobné, čímž se dostáváme k terorismu. Je tedy nezbytné při posuzování trestnosti určitého činu brát prvotně na zřetel tyto kogentní normy mezinárodního práva, protože v případě konfliktu s právem vnitrostátním se tyto normy upřednostní. Jako příklad poslouží tzv. norimberské procesy, které se konaly po 2. světové válce a při kterých bylo souzeno a odsouzeno mnoho válečných, převážně nacistických zločinců. V těchto procesech bylo také zapotřebí prvotně vyřešit konflikt vnitrostátního práva, kdy na území tehdejšího nacistického Německa nebyly činy osob souzených před tribunálem posuzovány jako trestné dle tehdejšího vnitrostátního práva, ale nerespektování mezinárodních pravidel bylo interpretací tribunálu jednoznačně upřednostněno a na základě toho byly tyto osoby trestněprávně odpovědné.⁵³

---

⁵³ Malenovský, J.: *Mezinárodní právo veřejné*. Praha: Doplněk. 2008. s. 161

6. Právní nástroje mezinárodního práva proti terorismu

Ač bylo v předchozí kapitole pojednáváno o potenciální odpovědnosti států za činy svých orgánů a následné represe v rámci mezinárodních společenství jakými jsou například OSN nebo Evropská unie, je zřejmé, že vynucovací prostředky týkající se splnění určitých závazků v rámci mezinárodního práva se často jeví jako problematické. I přes snahu mezinárodních organizací co nejvíce své členské státy přesvědčit k delegování jinak suverénních pravomocí těchto států na danou organizaci, stále mezinárodní právo neumožňuje vynutit dobrovolné plnění závazků z různých úmluv a jiných multilaterálních smluv na úrovni na jaké to umožňuje vnitrostátní legislativa včetně vnitrostátního soudnictví.⁵⁴ Díky tomu jsou multilaterální dohody států zaměřující se na boj proti terorismu sice určitým právním základem, ale nesmírně důležitá je následná implementace do právních řádů daných států, obzvláště ve vztahu k protiteroristickým opatřením.

Bojem proti terorismu se zabývá mnoho mezinárodních organizací. Mezi ně se řadí zmiňované OSN a další organizace světového měřítka, ale i organizace kontinentální či dokonce regionální, jakými jsou Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě, Organizace amerických států či Africká unie. V poslední řadě je nutné zmínit organizaci kolektivní obrany známou pod názvem NATO, respektive Severoatlantická aliance, která deklaruje boj proti mezinárodnímu terorismu jako jeden ze svých hlavních dlouhodobých cílů⁵⁵ a samozřejmě v článku 5 Severoatlantické smlouvy je uvedeno právo na kolektivní sebeobranu.

Hlavním instrumentem mezinárodního práva, který je zaměřen na boj s terorismem, je katalog mnohostranných mezinárodních úmluv. Státy bojující proti terorismu samozřejmě musí vycházet z již zmíněné ochrany lidských práv a s tím spojenými úmluvami, proto bylo i historicky důležité upravit problematiku terorismu na této úrovni a jasně stanovit porušování takovýchto lidskoprávních či jiných úmluv, kterému je nutné se vyhnout. Bohužel, jak je již zmiňováno na začátku této práce, nejednotnost definice terorismu provázela a provází i vývoj

⁵⁴ Malenovský, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům. Zvláště k právu českému*. 5. vydání. Brno: Doplněk a MU, 2007. s.312

⁵⁵ Blahož, J. a kol.: *Democracy and Issues of Legal Policy in Fighting Terrorism: a Comparison*. Praha: Wolters Kluwer. 2009. s. 149-150

mezinárodních úmluv. Až na jednu úmluvu jsou všechny zaměřeny na určitý tematický okruh, například bombové útoky či námořní plavbu.⁵⁶

Nejdůležitějším obdobím pro boj proti terorismu na mezinárodní úrovni, konkrétně na poli OSN, se staly 70. léta 20. století. Díky teroristickému útoku na skupinu izraelských atletů během olympijských her v Mnichově pořádaných roku 1972 se totiž strhla vlna odporu proti nejednotnosti definic terorismu jako takového ze strany komunistického světa, přičemž státy západního světa argumentovaly výhodnou interpretací generální definice pro určité státy či mezistátní organizace. Ale přesto se díky plodné diskuzi v tomto období dosáhlo alespoň tematicky zaměřených mezinárodních úmluv mezi státy OSN upravujících trestnost určitých teroristických činů, stejně tak i níže zmiňovaná univerzálně zaměřená úmluva přijatá na půdě Rady Evropy.⁵⁷

Profesor Šturma dělí smluvní instrumenty mezinárodního práva poskytující právní rámec boje s terorismem do několika kategorií:

- „a) smlouvy zajišťující bezpečnost civilního letectví a námořní plavby;*
- b) smlouvy zaměřené na ochranu specifické, mezinárodně chráněné kategorie osob;*
- c) smlouvy postihující konkrétní projev terorismu spočívající v braní rukojmí;*
- d) smlouvy usilující o kontrolu a eliminaci prostředků (vysoce nebezpečných látek) zneužívaných při teroristických činech;*
- e) obecněji koncipované protiteroristické smlouvy zaměřené zvláště na finanční zázemí terorismu.“⁵⁸*

---

⁵⁶ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 13

⁵⁷ Bantekas, I., Nash, S.: *International Criminal Law*. London: Routledge. 2007. s. 197-198

⁵⁸ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 14-15

6.1 Ochrana civilního letectví a námořní plavby

6.1.1 Protiteroristické úmluvy týkající se ochrany civilního letectví

První mezník v rámci této kategorie představovala Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel, či jinak známá pod názvem Tokijská úmluva, přijatá roku 1963. Hlavním cílem této úmluvy se stala situace ohrožení bezpečnosti civilního letounu během letu a trestní postih narušitelů. Na tuto úmluvu navázala tzv. Haagská úmluva přijatá roku 1970, celým názvem Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel. Tato úmluva stanovila trestní odpovědnost osob, které „*protiprávně, za použití násilí nebo hrozby násilím nebo jakékoliv jiné formy zastrašování, se zmocní tohoto letadla nebo vykonává nad ním kontrolu nebo se pokusí o jakýkoliv takový čin*“⁵⁹. Dále ve svém článku 2 uložila státům povinnost stanovit přísné tresty za takové jednání. Nejdůležitější článek pro budoucí vývoj boje proti terorismu obecně je ovšem článek 7 Haagské úmluvy. Ten totiž pojednává o zásadě *aut dedere aut judicare*, přeloženo do českého jazyka *vydat nebo soudit*, která vychází z původní zásady *aut dedere aut punire* (vydat nebo potrestat). Na základě tohoto článku jsou tedy státy zavázány buď přistoupit k extradici domnělého pachatele či zajistit řádné trestní stíhání domnělého pachatele. Bohužel ale nejednotnost právních řádů a již i dříve v této práci zmíněné problémy s extradicí komplikují perfektní fungování této zásady, kdy z pohledu spravedlnosti se mohou stát případy takové, že ve státě požadujícím extradicí by pachateli hrozil trest smrti, a tedy žádaný stát odmítne takového pachatele vydat, ale díky vlastnímu právnímu řádu nebude schopen dostatečně pachatele potrestat. I z tohoto důvodu se odborníci často přiklánějí k univerzální základní trestní sazbě za teroristický čin, kterou by státy musely respektovat.⁶⁰

Nedlouho po Haagské úmluvě následovala Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví (tzv. Montrealská úmluva) z roku 1971. Tato úmluva začlenila do skutkových podstat trestného činu spáchaného v letadle bombové útoky. Je důležité u těchto smluv také

---

⁵⁹ Čl. 1 Úmluvy o potlačení protiprávního zmocnění se letadel přijaté 16. 12. 1970

⁶⁰ Lukášek, L.: *Potrestání pachatele teroristického činu v mezinárodním právu - aplikace zásady „aut dedere aut judicare“*. Právní rozhledy. 1999. č. 3 s. 128

dodat, že jsou jednotné v principu vlajky, tedy státu registrace daného letadla, a nutnosti naplnění skutkové podstaty nad územím jiného státu. To bylo logické z pohledu vnitrostátní suverenity v případě spáchání trestného činu nad územím státu registrace letadla a následného postihu za takový čin.

V roce 1988 byl přijat Protokol o potlačování protiprávních činů násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví. Je celkem zřejmé, že podstatou tohoto doplňku Montrealské úmluvy je rozšíření působnosti i na letadla, která ještě nevzlétla či na útoky proti letištním zařízením.

6.1.1.1 Sestřelení civilního letadla dle mezinárodního práva

Vývoj úmluv vztahujících se k civilnímu letectví sahá až do období druhé světové války, kdy byla v roce 1944 přijata Úmluva o mezinárodním civilním letectví, tzv. Chicagská úmluva. I vzhledem k situaci během zmíněné války a následné potřeby pozměnit a jinak poupravit tuto Úmluvu, byl přijat určitý katalog příloh a protokolů s touto Úmluvou souvisejících. Tato úmluva nicméně stanovila právní rámec pro ochranu civilního letectví mezi členskými státy OSN, ale nepatří mezi protiteroristické úmluvy, i když se z ní dá vycházet co do problematiky sestřelení civilního letadla v případě jeho použití jakožto nástroje teroristického útoku. Obecně se vychází z interpretace Chicagské úmluvy, která stanovuje, že civilní letadla podléhají zákazu sestřelení. Obecné pravidlo o možnosti sestřelení v mezinárodním právu tedy sice upravené není, ale po útocích z 11. září 2001 přijalo mnoho států (například USA, Francie i Česká republika) opatření ospravedlňující sestřelení civilního letadla a stejně tak mezinárodní právo v tomto kontextu dovoluje sestřelení, pokud se analogicky vychází z okolností vylučujících protiprávnost, mezi něž se řadí sebeobrana, krajní nouze a tíseň.⁶¹

Tyto tři okolnosti byly dále rozebrány v návrhu článků o Odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní chování z roku 2001.⁶²

---

⁶¹ Bílková, V., Gřivna, T., Herczeg, J.: *Scénář Renegade, aneb sestřelení civilního letadla z pohledu práva*. In: *Trestněprávní revue*. 2008. č. 11. s. 328

⁶² *Rozvoj a kodifikace mezinárodního práva* [online] [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=63>>

6.1.2 Ochrana námořní plavby

Co se týká ochrany námořní plavby, tak v protiteroristických smlouvách se tento fenomén promítl podstatně později než v rámci ochrany letectví. V roce 1988 byla přijata Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby. Tato úmluva je velice podobná těm, které se týkají ochrany civilního letectví. Rovněž nepojednává o trestných činech, které by mezinárodní právo označovalo za obecně trestné, a zaměřuje se na činy proti bezpečnosti na lodi.⁶³ V tom samém roce byl k této úmluvě vydán protokol s názvem Protokol o potlačení nezákonných činů proti bezpečnosti pevně ukotvených plošin v pevninské mělčině, který rozšiřuje působnost výše zmíněné úmluvy i na prostory pevně ukotvených plošin a pevninského šelfu.

6.2 Ochrana mezinárodně chráněných osob

První smlouvu, která se subsumuje pod tuto kategorii je Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, také nazývána Newyorská úmluva. Tato úmluva byla přijata roku 1973. Okruh osob, na které se tato úmluva vztahuje, je omezen na nejvyšší ústavní činitele států, mezi něž patří prezidenti, předsedové vlád jednotlivých států a ministři zahraničních věcí, pokud se nacházejí na území jiného státu, případně se sem řadí i jiní diplomatictí činitelé, pokud požívají ochrany dle mezinárodního práva. Tato úmluva v sobě kloubí princip teritoriality, když stanovuje soudní příslušnost soudům státu, kde byl čin spáchán, princip vlajky, když stanovuje působnost této úmluvy i na lodě a letadla daného státu a v neposlední řadě princip personality, když vymezuje státní příslušnost domnělého pachatele daného státu. Lineární provázanost úmluv zmíněných u ochrany civilního letectví, námořní plavby a této úmluvy je patrná respektováním zmíněné zásady *aut dedere aut judicare*.⁶⁴

Podstatně novodobější úmluvou je Úmluva o bezpečnosti pracovníků OSN a přidruženého personálu z roku 1994. Bohužel ani tato úmluva není

---

⁶³ Šturma, P.: *Černá vlajka pirátů znovu nahání strach? Opatření proti pirátství a ozbrojenému lupičství na moři na začátku 21. století*. In: *Trestněprávní revue*. 2009. č. 7. s. 193

⁶⁴ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 18-19

dostatečným faktorem, který by zmírnil útoky teroristů, kteří v rámci svého ideologického přesvědčení často útočí na budovy OSN v problematických státech. Například v roce 2009 bylo zabito 12 lidí v budově OSN v afghánském hlavním městě Kábul. Za tímto útokem tehdy stálo hnutí Taliban.⁶⁵ Dalším známým novodobým útokem je útok v hlavním městě Somálské republiky Mogadišu zaměřený na tamní sídlo a pracovníky OSN. V tomto případě bylo zabito dokonce 22 osob. K útokům se přihlásila skupina Šabáb ovládaná teroristickou organizací Al-Qaeda.⁶⁶

6.3 Ochrana před braním rukojmí

V roce 1979 OSN přijala Mezinárodní úmluvu proti braní rukojmí, která definuje skutkovou podstatu trestného činu braní rukojmí. V pospolitosti s dříve zmíněnými úmluvami přijatými na půdě OSN i tato úmluva sjednocuje trestnost takového činu a ukládá státům povinnost takový čin stíhat, pokud nepřistoupí k extradici. V textu úmluvy je již ale začleněna tzv. *francouzská klauzule*, která se vztahuje k extradici. Díky této klauzuli není extradice domnělého pachatele automatická, nýbrž je možné ji odmítnout na základě důvodného podezření z diskriminační pohnutky k trestnímu stíhání. Samozřejmě i tato úmluva vychází z mezinárodního prvku, a tudíž v sobě také kloubí principy teritoriality a personality. Důležitým článkem této úmluvy je článek 12, jenž vymezuje rozsah a upravuje konflikt této úmluvy s jinými mezinárodními smlouvami upravujícími stejnou či podobnou problematiku, tedy trestní postih při braní rukojmí.

6.4 Ochrana před prostředky používanými v rámci teroristických útoků

Pod tuto kategorii se subsumují úmluvy zabývající se problematikou jaderných materiálů, plastických trhavin a obdobných materiálů sloužících k teroristickým útokům.

---

⁶⁵ *Při výbuchu v kábulské budově OSN zemřelo 12 lidí. Toto je náš první útok, tvrdí Taliban* [online] Vydáno 28.10.2009 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-38831030-pri-vybuchu-v-kabulske-budove-osn-zemrelo-12-lidi-toto-je-nas-prvni-utok-tvrdi-taliban>>

⁶⁶ *Milenkovičová, I.: Teroristé vtrhli do sídla OSN v Somálsku a postříleli zaměstnance* [online] Vydáno 20.6.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/teroriste-zautocili-na-sidlo-osn-v-somalsku-fme-/zahranicni.aspx?c=A130620_080318_zahranicni_im>

První smlouvou přijatou v rámci OSN je Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů z roku 1979. Tato úmluva neupravuje problematiku jaderného materiálu určenému k válečným účelům, ale pouze materiálu určenému k účelům mírovým. Spíše se tedy v této úmluvě stanovuje prevence před zneužitím jaderných materiálů, a tedy k jeho bezproblémovému uchovávání a případné součinnosti států. Z pohledu mezinárodního trestního práva dále upravuje trestnost činů, mezi nimiž je krádež takového materiálu a jiné. I na základě přijetí této úmluvy v letech následujících po již umiňované Montrealské úmluvě je i v této úmluvě obsažen princip *aut dedere aut judicare*. O 12 let později byla přijata Úmluva o označování plastických trhavin pro účely jejich identifikace. Již dříve v této práci byl zmiňován známý bombový teroristický útok na letadlo Pan Am 103, které se zřítilo nad skotským městem Lockerbie. Po takovém útoku vznikla iniciativa států OSN podobným situacím předcházet. Proto je na rozdíl od ostatních úmluv založená vyloženě na prevenci a obligacích smluvních států, které mají přistoupit k dostatečným opatřením proti neoznačeným trhavinám a jejich výrobě na svém území.⁶⁷

6.5 Ochrana před mezinárodním terorismem v obecné rovině

I když se nejedná o první univerzální smlouvu, která by zastřešovala boj proti terorismu na celosvětové úrovni, tak pro členské státy Rady Evropy je nesmírně důležitá Evropská úmluva o potlačování terorismu. Tato úmluva byla přijata již roku 1977. Stále se bohužel ani v takovémto dokumentu neobjevila jednotná definice terorismu, respektive teroristického činu, spíše se tedy zaměřuje na rozšíření skutkových podstat teroristického trestného činu a trestnosti takového činu i s ohledem na případnou extradici. V této úmluvě je také začleněn princip *aut dedere aut judicare*, ale s možností využití *francouzské klauzule*. Rada Evropy vytvořila Multidisciplinární skupinu pro mezinárodní protiteroristickou akci, též nazývanou skupina GMT, která mimo jiné vypracovala protokol pozměňující výše zmíněnou úmluvu. Tento protokol začleňuje mezi trestné činy i ty činy, které pokrývaly zmíněné úmluvy OSN a jiné úmluvy na univerzální úrovni, poněkud kontroverzně rozšiřuje důvody pro

---

⁶⁷ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003. s. 23

odmítnutí extradice a v poslední řadě doplnil úmluvu o další teroristické činy kvalifikované jako trestné na základě úmluvy. Nicméně Rada Evropy je organizací zaměřenou na lidská práva a jejich ochranu, jak již bylo zmiňováno dříve v této práci, z čehož je patrné směřování této instituce po přijetí této úmluvy až do dnešního dne.⁶⁸

Důležitá úmluva řadící se do této kategorie úmluv je Mezinárodní úmluva o potlačení teroristických pumových útoků přijatá v roce 1977. Tato úmluva se zaměřuje na pachatele teroristických pumových útoků, konkrétně na jejich ukrývání, extradici a trestné stíhání.

V roce 1997 byla přijata Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků, jež se zaměřila na teroristické bombové útoky, tedy od sestrojení bomby po její odpálení s úmyslem způsobit alespoň značnou škodu. Důležitým prvkem této úmluvy je depolitizace pachatelů, tedy oproštění činů vyjmenovaných v této úmluvě, od politických trestných činů. Tato úmluva samozřejmě zohledňuje výše zmíněné úmluvy týkající se civilního letectví, ale také začleňuje do skutkových podstat trestného činu „*útok na život, tělesnou integritu a svobodu osob požívajících mezinárodní ochrany, únos a braní rukojmí*“⁶⁹, dále například zohledňuje útoky s použitím bomb a jiných explozivních výbušnin.

Smlouvou, na kterou je bližší pozornost zaměřena v předposlední kapitole této práce a kterou je nezbytné zařadit do této kategorie, je Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu z roku 1999.

Všechny výše zmíněné úmluvy odráží vývoj boje s terorismem. Mnohé z nich přímo vychází z určitého teroristického útoku, jako například bombový útok na letadlo společnosti Pan Am, jiné zase vycházejí z nedokonalosti předchozí úpravy a z pouhé potřeby sjednotit trestnost za teroristické činy uvedené v těchto smlouvách. Nejdůležitějším a také nejaktivnějším hybatelem na poli mezinárodního práva je OSN. OSN má v rukou také soudní pravomoc, na základě čehož byl vytvořen Mezinárodní soudní dvůr a Mezinárodní trestní soud sídlící v Haagu. Možnost příslušnosti Mezinárodního trestního soudu pro

---

⁶⁸ Bílková, V.: *Boj proti terorismu a Rada Evropy*. In: Trestněprávní revue. 2003. č. 3. s. 69

⁶⁹ Pikna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006. s. 58

souzení terorismu je dále rozebírána v podkapitole zabývající se mezinárodním trestním soudnictvím. Dále nastupují regionální organizace, mezi které se řadí Rada Evropy, Organizace amerických států (známá svou Úmluvou o předcházení a trestání teroristických činů, které mají podobu trestných činů proti osobám, popřípadě s těmito činy souvisejícího vydírání, a vyvolávají mezinárodní důsledky) či Liga arabských států, která samozřejmě i z pohledu své územní působnosti čelí mezinárodnímu terorismu v pravidelných intervalech.

6.6 Mezinárodní trestní soudnictví

Terorismus je považován za tzv. konvencionální zločin, což znamená zločin postavený na čistě smluvním základě, a domnělí pachatelé jsou v drtivé většině případů stíháni před vnitrostátními soudy. Existují nicméně i výjimečné situace, kdy je tento zločin stíhán na mezinárodní úrovni.

Výjimku tvoří například Zvláštní tribunál pro Libanon, který je příslušný k souzení teroristického útoku na území Libanonu z roku 2005. Při zmíněném teroristickém útoku došlo ke smrti bývalého libanonského předsedy vlády Rafiqa Haririho.⁷⁰ Tento tribunál se stal v roce 2012 sledovaným z pohledu české právní veřejnosti, protože česká soudkyně Ivana Hrdličková se stala jedním ze soudců tohoto tribunálu.⁷¹

V souvislosti s přijetím Římského statutu Mezinárodního trestního soudu a vznikem tohoto soudu v nizozemském Haagu, se otázka souzení terorismu před tímto soudem diskutovala v pravidelných relacích, avšak zatím neúspěšně. Tento soud ve svém statutu č. 7 uvádí, že zločiny proti lidskosti jsou stíhatelné tímto soudem, ale subsumovat terorismus pod tuto kategorii se jeví jako pouhá hypotéza. Již v roce 1998 při přijímání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu se státy dohodly, že terorismus nebude patřit do jurisdikce tohoto soudu, i když v rámci přijímání zmíněného statutu byly i takové

---

⁷⁰ Šturma, P.: *První mezinárodní trestní tribunál pro stíhání teroristických útoků? Ke zřízení Zvláštního tribunálu pro Libanon*. In: *Trestněprávní revue*. 2007. č. 10, s. 273

⁷¹ Januš, J.: *Ivana Hrdličková se stane soudkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon* [online] Vydáno 21.12.2012 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-59014800-ivana-hrdlickova-se-stane-soudkyni-zvlastniho-tribunalu-pro-libanon>>

neúspěšné snahy ze strany Nizozemska směřující k prosazení začlenění terorismu do trestných činů, k jejichž souzení je Mezinárodní trestní soud příslušný.⁷²

6.7 Evropská unie v boji proti terorismu

Evropská unie je známá svým striktním postojem k udržování vnitřní a vnější bezpečnosti. V boji proti terorismu a jeho základnímu právnímu rámci se uplatní především Smlouva o Evropské unii (tzv. Maastrichtská smlouva) z roku 1992, která ve svém článku 29 jednoznačně stanovuje, že cílem Evropské unie je i prevence a represe terorismu, a dále se uplatní celý tzv. třetí pilíř, konkrétně justiční spolupráce členských států. V roce 1995 byla na půdě Evropské rady přijata Deklarace o terorismu, která vymezuje boj proti terorismu jako jeden ze základních cílů Evropské unie a dále navrhuje určité postupy ke zkvalitnění součinnosti mezi členskými státy Evropské unie. Těmito postupy jsou například výměna informací o teroristických organizacích či zvýšení efektivity spolupráce soudních orgánů členských států.⁷³

V návaznosti na Deklaraci o terorismu byl přijat tzv. Společný postup, který se týká „*vytvoření a vedení adresáře odborných protiteroristických kvalifikací, znalostí a expertíz, které mají usnadnit protiteroristickou spolupráci mezi členskými státy Evropské unie.*“⁷⁴ Jedná se tedy o jakousi formu obecné dokumentace odborných protiteroristických znalostí a expertíz, ke kterému budou mít členské státy Evropské unie přístup.

Neméně důležitým nástrojem prevence a represe terorismu se z pohledu trestního práva na úrovni Evropské unie stal tzv. evropský zatykač. Díky Rámcovému rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, vznikl tento právní institut, na základě něhož je možné podstatné zjednodušení

---

⁷² Kubíček, M.: *Základní principy a obecná pravidla spolupráce justičních orgánů České republiky s mezinárodními trestními soudy a tribunály z pohledu platné právní úpravy.* In: *Trestněprávní revue.* 2010. Č.4. s. 106

⁷³ Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu.* Praha: C.H.Beck. 2003. s. 46-49

⁷⁴ Lukášek, L.: *Evropa musí zintenzivnit spolupráci v oblasti třetího pilíře, zejména v boji proti terorismu.* In: *Evropské právo.* 2001. č. 10 s. 1

oproti složitému extradičnímu procesu. Článek 2 odstavec 2 tohoto rámcového rozhodnutí výslovně uvádí terorismus jako trestný čin, který je důvodem pro předání za pomoci evropského zatýkacího rozkazu. I, přes prvotní nadšení byl již několikrát právní institut evropského zatýkacího rozkazu zpochybněn, obzvláště z hlediska ochrany lidských práv občanů členského státu a velice nešetrného začlenění výše zmíněného rámcového rozhodnutí do vnitrostátních právních řádů. Příkladem tohoto budiž případ pana Darkanzanlıho, německého občana, který měl být vydán do Španělska. Německý ústavní soud tehdy rozhodl o protiústavnosti zákona implementujícího tzv. *eurozatykač* do německého právního řádu. Danou protiústavnost spatřoval právě v nedostatečné ochraně práv občanů Spolkové republiky Německo.⁷⁵

Evropská unie zřídila i svůj policejní úřad, který se průběhem času stal velice přínosným v boji proti terorismu. Tento úřad je známý pod zkratkou Europol (Evropský policejní úřad). Europol podává výroční zprávy o stavu a trendech terorismu v zemích Evropské unie. Poslední zpráva je z dubna 2013, která zhodnotila nárůst teroristické akce jako důsledek velkého počtu individuálních teroristů bez vazeb na velké teroristické organizace.⁷⁶

Evropská unie a hlavně Rada Evropské unie také zřídila pracovní skupinu s názvem Pracovní skupina pro boj s terorismem (*TWG*) a protiteroristického koordinátora, přičemž se o agendu boje terorismu starají i mnohé další pracovní skupiny⁷⁷ v rámci institucí Evropské unie, a mnohdy je tedy Evropská unie kritizována za nejednotnost a nízkou efektivitu při potlačování terorismu.⁷⁸

I přes rozsáhlý základní právní rámec boje proti terorismu v rámci Evropské unie, se tato problematika stále rozvíjí a je dále interpretována na poli

---

⁷⁵ Eyre, B.: *Setback for cross-European arrest warrant*. In: European Law. 2005. č. 51. s. 10

⁷⁶ *EU Terrorism Situation and Trend Report* [online] Vydáno 25.4.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2013-eu-terrorism-situation-and-trend-report>>

⁷⁷ Brejc, M.: *The European Union in the Fight against Terrorism* [online] Vydáno 20.3.2007 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://www.worldsecuritynetwork.com/Europe-Tolerance-Terrorism/Brejc-Dr.-Mihael/The-European-Union-in-the-Fight-against-Terrorism>>

⁷⁸ Grohová, J.: *Němci nevydají muže podezřelého z terorismu* [online] Vydáno 19.7.2005 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/nemci-nevydaji-muze-podezreleho-z-terorismu-f34-/zahranicni.aspx?c=A050718_210241_zahranicni_miz>

judikatury. Jako první příklad rozsáhlé judikatury Soudního dvora Evropské unie je nutné uvést rozsudek Soudního dvora Evropské unie *PKK v Rada* z roku 2007, kdy se jednalo o kasačním opravném prostředku proti rozhodnutí Soudu prvního stupně Evropské unie, kterým byla žaloba organizace PKK označena za nepřipustnou. Co se týká faktů celého sporu, tak je nezbytné zmínit rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2002/460 přijatého dne 17. června 2002, o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům (entitám) s cílem bojovat proti terorismu. Na základě tohoto rozhodnutí byla totiž organizace PKK přidána na tzv. *sporný seznam*, přičemž nařízení Rady Evropské unie č. 2580/2001 vztahuje na osoby či organizace na tomto seznamu, který omezuje opatření zasahující do jejich práv a svobod. V této kasační stížnosti se soud zabýval tím, zda a jak organizace bez právní subjektivity může hájit svá práva u Soudního dvora Evropské unie a jak přistoupit k tomu, že Evropský soud pro lidská práva tuto problematiku odmítá interpretovat z důvodu nekompetentnosti, i když to navazuje na Evropskou úmluvu pro lidská práva. Ve svém rozsudku Soudní dvůr Evropské unie konstatuje, že určité entity mají *de facto* takovou subjektivitu, v kontextu toho, že mohou být zapsány na výše zmíněném seznamu a že se na ně tedy dají vztáhnout omezující opatření. Z toho logicky vyplývá, že takováto entita má i dostatečnou subjektivitu k tomu, aby podala žalobu proti tomuto rozhodnutí a nechala se zastupovat zmocněncem.⁷⁹

V jiném rozhodnutí o předběžné otázce se jednalo o ryze interpretační záležitost. Ve věci *James Wood v Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions* byl Soudní dvůr Evropské unie požádán o rozhodnutí o předběžné otázce, přičemž se fakta případu týkala státního příslušníka Spojeného království pana Wooda, který se hlásil o odškodnění u francouzského Garančního fondu pro oběti teroristických činů a jiných trestných činů, ale ten mu ho odmítl dát z důvodu jeho zahraniční státní příslušnosti, přičemž francouzský trestní řád odškodnění přiznává pouze francouzským občanům. Dcera pana Wooda zemřela při teroristickém útoku a byla státní příslušnicí Francie. V předběžné otázce bylo dotazováno, zda toto ustanovení

---

⁷⁹ PKK and KNK v. Council (2007) ECJ C-229/05

francouzského trestního řádu není v rozporu s článkem 12 Smlouvy o založení Evropského společenství (nyní článek 18 Smlouvy o fungování Evropské unie) týkajícím se zákazu diskriminace. Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že „*právo Společenství brání právnímu předpisu členského státu, který upírá státním příslušníkům jiných členských států, kteří bydlí a pracují na území prvně zmíněného státu, nárok na odškodnění určené k náhradě újmy na zdraví a životě člověka způsobené trestným činem, který nebyl spáchán na území tohoto státu, pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.*“⁸⁰ I když toto rozhodnutí neinterpretuje přímo protiteroristická opatření Evropské unie, dá se usuzovat, že ani v případě terorismu není možné obcházet práva garantována zakládajícími smlouvami Evropské unie.

---

⁸⁰ James Wood v Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions (2005) ECJ C-164/07

7. ČR v boji proti terorismu a její právní nástroje

V této kapitole je v první řadě důležité zmínit, že Česká republika je členem nejvýznamnějších mezinárodních organizací bojujících proti terorismu. Těmito organizacemi jsou OSN, NATO, Rada Evropy a Evropská unie.

7.1 Historický vývoj terorismu na území Československa a České republiky

Období válečné, tedy 1. a 2. světová válka, přineslo velkou společenskou změnu a značnou diferenciaci společnosti na politickém spektru, přičemž se mnoho takových skupin v reflexi na určité události často radikalizovalo. To vedlo k nárůstu teroristických útoků nebo alespoň pokusů o ně. V roce 1919 se mladý člen československé anarchistické skupiny pokusil o atentát na Karla Kramáře, což byl předseda vlády první republiky. Ultralevicový terorismus udeřil i o 4 roky později, kdy jiný velice mladý přívrženec krajní levice (anarchistů a komunistů) spáchal atentát na ministra financí první republiky, pana Aloise Rašína, což vyústilo k přijetí zákona č. 50 Sb. z. a n. roku 1923, který se soustředil na mezeru v právu a chránil ústavní činitele státu a stát jako takový.⁸¹

Co se týká ultrapravicového terorismu, tak po roce 1989 se ustálil nacionalistický terorismus na našem území. Tento druh terorismu je v České republice založen hlavně na odporu vůči menšinám, obzvláště proti romské menšině. Rasově a diskriminačně motivované útoky proti Romům ze strany nacistických skupin jsou zařazeny i mezi teroristické akty v české republice dle Globální databáze terorismu. Tyto teroristické akty často vycházejí až z xenofobního postoje jejich pachatelů a vztahují se k subkulturám, jako například subkultura skinhead.⁸² Oproti tomu některé útoky obyvatel romského původu odborníci označují za romský terorismus.

Etnický a teritoriální terorismus na území Československa byl veden tehdejší slovenskou menšinou. V 90. letech se objevovaly dopisy od tzv. Slovenské ozbrojené armády, kterými se údajní členové této organizace snažili

---

⁸¹ Malý, K.: Dějiny českého a československého práva do roku 1945. Praha: Linde. 2005. s. 413

⁸² Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 139

o osamocení slovenského národa.⁸³ Nakonec po krátké době došlo k rozdělení federace a vzniku samostatné Slovenské republiky, tak žádné útoky neproběhly. Ovšem k jednomu ojedinělému pokusu o útok motivovanému etnickým přesvědčením, i když se neprokázala spojitost se Slovenskou ozbrojenou armádou, došlo v kontextu autogramiády knihy o slovenských letcích za druhé světové války.⁸⁴ V tomto případě šlo o umístění bomby do galerie, kde se měla autogramiáda konat, ale tato bomba se ukázala jako vadná a útok nebyl dokonán.

Ve světě v posledních desetiletích je nejčastějším druhem terorismu terorismus náboženský, avšak na území Československa, respektive České republiky je tento druh podstatně méně významným. Je samozřejmě polemickou otázkou, zda by se některé činy v rámci církevní inkvizice nedaly považovat za teroristické akty. Ovšem většina odborníků se tímto obdobím nezabývá a zkoumá tento fenomén až od pozdějších staletí. Islámský terorismus, jakožto druh náboženského terorismu, byl v České republice spojován s podporou terorismu probíhajícím za hranicemi České republiky. Organizace vyznávající určitou náboženskou ideologii, které působí na našem území, jsou často spojovány s organizovaným zločinem. Ale díky zapojení armády České republiky do útoků NATO v Afghánistánu pronikla před několika lety zpráva ze zpravodajských služeb, že hrozba náboženského terorismu v České republice byla reálná, avšak tato teze byla nedlouho poté vyvrácena.⁸⁵

Posledním druhem terorismu, který se na území České republiky objevuje, je ekoterorismus. Konkrétně se jedná hlavně o organizaci s názvem Fronta za osvobození zvířat. Tato organizace se vyznačuje sabotážními akcemi. Člen Fronty za osvobození zvířat například v roce 1995 umístil zápalné zařízení v budově velínu rozestavěné lanové dráhy v Moravském krasu, což způsobilo požár a značné škody na zařízení lanové dráhy.⁸⁶

---

⁸³ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 211

⁸⁴ Ibid. s. 211-212

⁸⁵ *Rozvědka: Česku teroristický útok nehrozí* [online] Vydáno 9.9.2011 [cit. 24.12..2013]
Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/135790-rozvedka-cesku-teroristicky-utok-nehrozi/>>

⁸⁶ Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005. s. 307-308

Přes výše zmíněné se na území České republiky či dříve Československa neuskutečnil klasický teroristický útok, jak je dnes popsáno v trestním zákoníku, případně protiteroristických smlouvách. Vždy se jednalo pouze o trestný čin terorismu podobný. Takovým případem jsou i atentáty na pana Aloise Rašína či během druhé světové války v první kapitole diskutovaný atentát na tehdejšího říšského protektora Protektorátu Čechy a Morava Reinharda Heydricha. Nicméně z pohledu akademického se pod teroristický útok subsumují i věci, které tak nejsou právně označeny. Podle výzkumu Marylandská univerzity a její Globální databáze terorismu se Česká republika řadí v četnosti teroristických útoku mezi nejkolidnější země. V žebříčku zemí je Česká republika na 144. místě, s tím, že akademici a jiní statistici zabývající se problematikou terorismu na Marylandské univerzitě řadí mezi teroristické útoky v České republice vraždu studenta ze Súdánů, která byla prohlášena za rasově motivovanou, či nalezený aparát výbušniny v odpadkovém koši poblíž obchodního centra na Zličíně^{87, 88}.

Dá se tedy říci, že rok 1989 přinesl velkou společenskou změnu, která byla posléze potvrzena na poli politickém a právním, čímž se změnily i právní instrumenty směřující k prevenci a represii terorismu, přestože k žádnému klasickému teroristickému útoku na území České republiky, ani dříve Československa, nedošlo, ať se již jedná o reformu zpravodajské služby, restrukturalizaci policie, postoj k lidským právům, případně o intoleranci jakékoliv pomoci terorismu, která pod nedemokratickým režimem byla tolerována.

7.2 Protiteroristická legislativa a strategické plány v ČR

V souvislosti s bojem proti terorismu Vláda České republiky v pravidelných intervalech předkládala Národní akční plán boje proti terorismu,

---

⁸⁷ *Ve zličínském obchodním domě IKEA byla bomba. Policie evakuovala všechny pobočky* [online] Vydáno 24.9.2011 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-52738260-ve-zlicinskem-obchodnim-dome-ikea-byla-bomba-policie-evakuovala-vsechny-pobocky>>

⁸⁸ *Global Terrorism Database* [online] Poslední aktualizace 24.12.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=czech+republic&sa.x=-458&sa.y=-208&sa=Search>>

který bilancoval určité období a dával náhled na budoucí směřování. V současnosti ho nahradil a stal se jedním z nejdůležitějších dokumentů v České republice, které jsou specializované na koncepci boje proti terorismu, dokument s názvem Strategie České republiky pro boj proti terorismu, který předkládá Ministerstvo vnitra České republiky. Tento koncepční dokument již ve svém úvodu proklamuje boj proti terorismu za vysokou a hlavně trvalou prioritu České republiky. Česká republika je v současnosti zavázána z 13 univerzálních multilaterálních smluv (výše zmíněné protiteroristické úmluvy přijaté na půdě OSN) a jedné regionální multilaterální smlouvy (Evropská úmluva o potlačování terorismu).⁸⁹

Pakliže Česká republika chtěla dostát svým nejen protiteroristickým závazkům v rámci multilaterálních smluv, bylo dále v českém právním prostředí důležité zavedení trestní odpovědnosti právnických osob. K tomuto zásadnímu průlomů došlo přijetím zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob.

Český právní řád obsahuje dva základní zákony, které napomáhají definování, prevenci a represí terorismu. Jedná se o zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Druhý zmíněný zákon je rozebrán v poslední kapitole této práce. Trestní zákoník popisuje teroristický útok v §311. Objektem trestného činu teroristického útoku je „ústavní zřízení a obranyschopnost České republiky“⁹⁰, dále je chráněno obyvatelstvo a v poslední řadě i mezinárodní organizace. V návaznosti na zmíněné závazky České republiky z 14 protiteroristických smluv, jsou v §311 samozřejmě obsažené skutkové podstaty vyplývající z multilaterálních smluv, které jsou diskutovány v předchozí kapitole⁹¹, tedy „útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví“⁹²; braní rukojmí; zničení, poškození pevné plošiny na pevninském šelfu; přerušení dodávky

---

⁸⁹ Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013[online] Vydáno 2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

⁹⁰ Šámal, P. a kol.: *Velké komentáře. Trestní zákoník*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012. s. 3052

⁹¹ Šámal, P. a kol.: *Velké komentáře. Trestní zákoník*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012. s. 3053

⁹² §311 písm. a, zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

vody; zmocnění se prostředku osobní či nákladní dopravy; výroba až prodej výbušnin, přičemž u této skutkové podstaty je zásadní rovněž Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí, která rozšiřuje seznam výbušnin dle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě⁹³; vyvolání požáru nebo povodně za účelem vyvolávání obecného nebezpečí; atd. V odst. 2 §311 je začleněno podněcování, vyhrožování či finanční podpora výše zmíněných činů, případně finanční podpora teroristické skupiny a jejích členů. Důležitá je také trestnost přípravy takového trestného činu, která je stanovená v trestním zákoníku. Nový trestní zákoník dále stanovuje základní trestní sazbu až na 15 let odnětí svobody s možností spojením s trestem propadnutí majetku. Kvalifikovaná skutková podstata umožňuje uložení výjimečného trestu.

Z výše uvedeného je patrné, že nový trestněprávní kodex následuje celosvětový trend tvrdé represe teroristických aktivit.

7.3 Postoj a problémy ČR v boji proti terorismu

Díky závazkům České republiky v mezinárodním kontextu je jednoznačná snaha o co největší kooperaci se státy bojující s terorismem tzv. *v první linii*. Tudiž dle svého plánu by Česká republika chtěla dále více podporovat mezinárodní protiteroristické snahy, ať se bude jednat o snahy vojenského charakteru či toho nevojenského. Nadále by se Česká republika ráda aktivně zapojovala v pracovních skupinách Evropské unie a Rady Evropy, které jsou zaměřené na boj proti terorismu (Terrorism Working Group v rámci Evropské unie a The Committee of Experts on Terrorism v rámci Rady Evropy).⁹⁴

V posledních letech se Česká republika dostala do jednoho zásadního ratifikačního problému, a to ratifikace Lisabonské smlouvy, která reformovala strukturu Evropské unie a její fungování. V souvislosti s bojem proti terorismu je důležitý článek 69b odst. 1 (v současnosti čl. 83 odst. 1) Smlouvy o fungování

---

⁹³ Šámal, P. a kol.: *Velké komentáře. Trestní zákoník*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012. s. 3055

⁹⁴ Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013[online] Vydáno 2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

EU, který přiznává Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu přijímání směrnic stanovujících základní rozmezí pravidel pro vymezení terorismu a sankcích za takový trestný čin udělovaných. V tomto bodě Senát ČR ve své ústavní stížnosti oponoval, že to zasahuje do suverenity České republiky garantované článkem 83 odst. 3 Smlouvy o fungování EU. Ústavní soud ale rozhodl, „že účelem předmětného ustanovení není arbitrární rozšiřování pravomocí Unie, ale zvýšení možností efektivně reagovat na bezpečnostní hrozby a trestnou činnost mimořádné nebezpečnosti, což lze považovat za zcela legitimní.“⁹⁵

Dalšími ratifikačními problémy ovlivňujícími postoj České republiky byly výše zmíněné problémy spojené s neexistencí trestní odpovědnosti právnických osob. Toto se změnilo v roce 2011, respektive 2012, kdy již v předchozí podkapitole zmíněný zákon o trestní odpovědnosti právnických osob nabyl účinnosti. Tento zákon vymanil Českou republiku z určité izolovanosti, protože před přijetím tohoto zákona byl patrný politický nátlak ze strany mezinárodních organizací.⁹⁶ Lze tedy říci, že v rámci boje proti terorismu se Česká republika do žádných výrazných ratifikačních potíží či nedostatečné součinnosti nedostala.

Dalším problémem na poli přístupu České republiky k protiteroristické ochraně je trend ochrany lidských práv. I mezi českými právními odborníky totiž panuje konsensus na změně lidskoprávní ochrany v boji proti terorismu. Tento postoj je mimo jiné odůvodněn tím, že státy, které musí bojovat proti terorismu v pravidelných a velmi častých intervalech mají tendenci omezit ochranu lidských práv. Odborníci se proto shodují, že pokračujícímu překračování a nabourávání lidskoprávních mantinelů by se dalo předejít sjednoceným omezením lidskoprávní ochrany na mezinárodní úrovni.⁹⁷

V souhrnu je nicméně možné konstatovat, že přístup České republiky k boji proti terorismu je velice bdělý, aktuální a respektuje ochranu lidských práv.

---

⁹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. Pl. ÚS 19/08

⁹⁶ Šámal, P.: *K trestněprávní odpovědnosti právnických osob*. In: Bulletin advokacie. 2011. č. 11. s. 19

⁹⁷ Cihlářová, I.: *TERORISMUS A MEZINÁRODNÍ ZLOČINY NA PŮDĚ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY* [online] Vydáno 14.2.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/efocus/terorismus-a-mezinarodni-zlociny-na-pude-ceske-advokatni-komory-89208.html>>

8. Komparace s ostatními evropskými státy

8.1 Spolková republika Německo

Spolková republika Německo se z důvodu nacistické minulosti stala historicky častým terčem teroristických útoků. Jedna z největších evropských teroristických organizací, Frakce rudé armády (zkráceně RAF), operovala na německém území. V 70. letech 20. století se RAF zapříčinila o pumové útoky, jenž byly zaměřené na tehdejší vojenské oblasti pod správou USA na německém území. RAF se dále vyznačovala mnohočetnými násilnými střety s policií a jinými bezpečnostními složkami. Po následné rozsáhlé represi proti RAF a jejím vůdcům, se utvořila tzv. druhá generace RAF a nedlouho poté i třetí generace, která pokračovala v nelítostných atentátech. Mezi nejslavnější atentáty se řadí vražda spolkového generálního prokurátora z roku 1977 a v rámci třetí generace roku 1985 atentát na letišti, které operovalo pod vlajkou USA ve Frankfurtu nad Mohanem.⁹⁸

Avšak nejznámějším teroristickým útokem na německém území dodnes zůstává ten z olympijských her v bavorském Mnichově pořádaných roku 1972. Blízkovýchodní teroristická organizace operující pod názvem Černé září tehdy zaútočila na ubytovnu izraelských olympioniků, přičemž dva olympionici byli zabiti a zbylí byli zajati. Bohužel při následném zadržování zbylých olympioniků a jejich odvozu k letadlu, které si teroristé vyžádali, došlo ke střelbě mezi teroristy a bezpečnostními složkami, což vyústilo v mnoho obětí, včetně všech zmíněných olympioniků. Tato teroristická akce a nešetrná represivní opatření vedla roku 1995 k sérii žalob pozůstalých po obětech, kteří žádali odškodnění na základě nekvalifikovaných zásahů bezpečnostních složek. Nicméně soud ve většině případů uznal tento nárok za promlčený.⁹⁹

V roce 1986 proběhl teroristický bombový útok na diskotéku La Belle sídlící v tehdejší Západní Berlíně. Proběhlo rozsáhlé vyšetřování i za

---

⁹⁸ Daňková, Š.: *Teroristé v Německu* [online] [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2005/6/teroriste-v-nemecku/>>

⁹⁹ Zenková, Z.: *Memento olympiád: Mnichov 1972* [online] Vydáno 29.7.2004 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://oh.idnes.cz/memento-olympiad-mnichov-1972-dp8-/olympiada-ateny.aspx?c=A040729_132721_oh04_zpravy_rav>

příspěvní západních velmocí, protože pouze několik dní před tímto útokem byla odpálena bomba na palubě letadla z USA. Toto vyšetřování odhalilo napojení pachatelů bombového útoku v Západním Berlíně na libyjské teroristy podporované z libyjských vládních kruhů.¹⁰⁰

Tato věc se posléze soudila před Zemským soudem, který v roce 2003 obžalované odsoudil k trestu odnětí svobody v rozsahu 12 až 14 let. Ale, jako důležitá a vysoce kontroverzní v rámci tohoto řízení se ukázala jiná otázka, a to klasifikace trestných činů spáchaných obžalovanými a odůvodnění této klasifikace Zemským soudem Spolkové republiky Německo. Aby totiž tyto činy mohly být klasifikovány jako teroristické, byla nutná tzv. *nízká pohnutka*.¹⁰¹ Konkrétně tehdejší německý trestní zákoník v §211 pod tuto pohnutku subsumoval snahu o vyvolání politické rozepře. Soudce Zemského soudu SRN ovšem došel k závěru, že díky nedostatečně prokázanému politickému motivu, ať už se jedná o výběr obětí nebo konkrétní pohnutce vedoucí ke spáchání tohoto trestného činu, není možné prokázat nízkou pohnutku obžalovaných.¹⁰² Tento rozsudek odhalil současný liberální přístup soudů SRN i v případech, kdy se jedná o trestné činy na pomezí těch teroristických.

Co se týká německé legislativy, pak po 11. září 2001 došlo ve spěchu k přijetí katalogu protiteroristických zákonů. Tyto zákony se týkaly hlavně prevence terorismu a značně rozšiřovaly kompetence německých zpravodajských služeb, policie a soudů. Pod kritikou odborníků byly tyto zákony v roce 2010 novelizovány a zmírněny.

V souvislosti s německým trestním zákoníkem (StGB) je nutné zmínit, že v něm definice teroristického útoku zmíněná není a vychází z jiných trestných činů, např. vraždy. Ovšem stanovuje trestný čin založení teroristické organizace, případně dále stanovuje trestné stíhání u podílnictví a podpory takové organizace.¹⁰³

---

¹⁰⁰ *Exploze v La Belle - odvetou bylo bombardování Tripolisu a Bengházi* [online] Vydáno 5.4.2011 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/120157-exploze-v-la-belle-odvetou-bylo-bombardovani-tripolisu-a-benghazi/>>

¹⁰¹ 5 StR 306/03

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ § 129a Strafgesetzbuch durch Artikel 3 des Gesetzes vom 2.10.2009

8.2 Spojené Království

Spojené království je označováno za jednoho z klíčových a nejradikálnějších bojovníků s mezinárodním a vnitrostátním terorismem. Spojené království muselo čelit mnohočetným teroristickým útokům a spolu se Spojenými státy se řadí k zemím západního světa nejvíce postiženým teroristickými útoky. Z těchto důvodů je protiteroristická legislativa často na hraně právního rámce, který stanovují mezinárodní protiteroristické smlouvy, jejichž je Spojené království smluvní stranou.

V první řadě je nutné zmínit legislativu Spojeného království zabývající se speciálně problematikou boje proti terorismu.

Nejdůležitějším zákonem je *Terrorism Act 2000*. Tento zákon řadí mezi teroristické útoky závažné násilí páchané na člověku, vážnou újmu na majetku, ohrožení cizího lidského života, vážné riskování zdraví či bezpečí veřejnosti, nebo vážné narušení elektronických systémů. Všechny tyto útoky musí být dále motivovány snahou o ovlivnění vlády Spojeného království, mezinárodní organizace či veřejnosti. *Terrorism Act 2000* dává velké pravomoci ministru vnitra (*Home Secretary*), který vede rejstřík zavržených organizací, tedy organizací spojených s terorismem v negativním slova smyslu.¹⁰⁴

V roce 2006 přijal Parlament Spojeného království zákon s názvem *Terrorism Act 2006*, který rozšiřuje původní zákon z roku 2000. Do této novely byly včleněny nové trestné činy, kterými jsou veřejná podpora terorismu, příprava teroristického útoku, výcvik budoucích teroristů, výroba a držení radioaktivních zařízení a materiálů v souvislosti s přípravou teroristického útoku.¹⁰⁵ Spojené království se bojem proti terorismu zabývá i na jiných než legislativních úrovních. Například bezpečnostní úřad s názvem *Office for Security and Counter-Terrorism* byl založen pro plnění vládní protiteroristické strategie, která mu udává za úkol předcházet teroristickým útokům, zastavit podporu terorismu a zmírnit dopady teroristických útoků.¹⁰⁶ Úkolem tohoto úřadu je rovněž sjednocovat protiteroristická opatření i v částech Spojeného

---

¹⁰⁴ Terrorism Act 2000

¹⁰⁵ Terrorism Act 2006

¹⁰⁶ *Protecting the UK against terrorism* [online] Vydáno 26. března 2013 [cit. 21.12..2013]
Dostupné z: <<https://www.gov.uk/government/policies/protecting-the-uk-against-terrorism>>

království, které nespádají pod působnost britského práva, mezi něž se řadí například území Skotska.

Dále v roce 2010 byl publikován vládní bezpečnostní plán s názvem *National Security Strategy*, který terorismus označuje za jeden ze čtyř hlavních bezpečnostních hrozeb Spojeného království.¹⁰⁷ Jedním z kroků, díky kterým je Spojené království považováno za radikálního odpůrce terorismu s odpovídající legislativou, bylo přijetí zákona o speciálních protiteroristických opatřeních s názvem *Terrorism Prevention and Investigation Measures Act 2011*. Tento zákon rozšiřuje pravomoci ministra vnitra, které umožňují udělení represivních opatření vůči osobám spojeným s reálnou teroristickou hrozbou (postačuje pouze podpora domnělého teroristy), které by jinak nemohly být trestně stíhány či deportovány z důvodu jiné národnosti.¹⁰⁸ I přes zmiňovanou radikálnost se čím dál častěji objevují názory britských odborníků, že tento zákon není dostatečnou protiteroristickou ochranou. Největší výtku směřuje k nutnému schválení Parlamentu Spojeného království před použitím některých opatření ministrem vnitra.¹⁰⁹

Jedním z nejdůležitějších a nejrelevantnějších případů, kde je na první pohled patrná radikálnost a určitá kontroverznost protiteroristické legislativy a soudcovského práva v souvislosti s mezinárodními úmluvami, je případ *R. v Gul*. V roce 2013 musel nejvyšší soud Spojeného království, tzv. *Supreme Court*, řešit případ, kdy byl obžalovaný odsouzený za šíření teroristických publikací, a tím naplnil skutkovou podstatu teroristického činu dle *Terrorism Act 2006*. Dovolatel u nejvyššího soudu namítal, že definice teroristického činu je širší, než stanovují mezinárodní úmluvy, konkrétně Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu a jiné.¹¹⁰ Ovšem nejvyšší soud se k tomuto vyjádřil naprosto striktně, když konstatoval, že v žádné takovéto úmluvě nebylo stanoveno právní pravidlo zakazující Parlamentu Spojeného království rozšířit

---

¹⁰⁷ *The National Security Strategy (Third Review)* [online] Vydáno 26. září 2013 [cit.

21.12..2013] Dostupné z: <<http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/joint-select/national-security-strategy/>>

¹⁰⁸ *Terrorism Prevention and Investigation Measures Act 2011*

¹⁰⁹ Middleton, B.: *Terrorism prevention and investigation measures: constitutional evolution, not revolution?*. In: *Journal of Criminal Law* 2013 č. 77(6) s. 562-582

¹¹⁰ *R. v Gul (Mohammed)* [2013] UKSC 64

definici teroristického útoku, když vydává nový zákon.¹¹¹ Tím Nejvyšší soud vymezil suverenitu Spojeného království v boji proti mezinárodnímu terorismu, konkrétně v otázkách sporného výkladu mezinárodní úmluvy, ale zároveň ponechal určitý prostor pro rozšiřující či limitující další precedentská rozhodnutí.

8.3 FRANCIE

Francie historicky čelila několika teroristickým útokům, převážně atentátům. Nicméně první velký teroristický útok se odehrál v roce 1995, kdy byla odpálena bomba v blízkosti jedné francouzské židovské školy. Necelé dvě stovky zraněných měl na svědomí bombový útok ve stanici pařížské podzemní dráhy roku 1996. Většinou se jednalo o útoky teroristických organizací z bývalých francouzských kolonií (viz. alžírská organizace GIA), případně se k těmto útokům hlásily regionální hnutí. Co se týká prevence a represe terorismu, tak velký zvrát přišel v roce 2001, stejně jako ve většině států, z důvodu teroristických útoků v New Yorku.¹¹²

Francouzská protiteroristická legislativa se dá označit za poměrně radikální, obzvláště ve vztahu k prevenci a předběžným opatřením.

V roce 1986 byla vytvořena první legislativa specificky zaměřená na potlačení terorismu. V rámci toho byla vytvořena speciální soudní oddělení specializovaná na teroristické akty a jejich souzení. O 6 let později se do francouzského trestního zákoníku implementoval teroristický útok a jeho definice. Následně v roce 1996 byl vymezen trestný čin podpory a součinnosti s teroristickou organizací, což opravňuje příslušné orgány k přijetí předběžných protiteroristických opatření. V reakci na atentáty 11. září 2001 byl přijat návrh zákona rozšiřující protiteroristickou ochranu, který byl nahrazen novým v roce 2003, přičemž některá ustanovení byla znovu legislativně implementována až v rámci novely z roku 2006. Tento zákon z roku 2001 dokonce opravňoval prohlídky vozidel a domácích prohlídek za účelem odhalení teroristických útoků, dále umožňoval odposlechy a jiná opatření a trestní sankce nad rámec původní legislativy. Zákon na vnitřní ochranu v roce 2003 zavádí nová protiteroristická

¹¹¹ *GUL: terrorism - definition - breadth of definition*. In: Archbold Review. 2013. č. 10. s. 3

¹¹² Kousalová, E. a spol.: *Česká republika a jiné země v boji proti terorismu*. Praha: Současné aspekty terorismu – Svazek 7. 2006. s. 15-20

opatření týkající se osob podezřelých ze spáchání či plánování aktů terorismu. V roce 2006 byl vydán zákon o boji proti terorismu, který se zabýval odposlechy a telekomunikačním operátorům ukládal uchovávání historie telefonických a jiných konverzací po dobu 1 roku. V roce 2011 byl přijat zákon na ochranu vnitřní bezpečnosti zabývající se zvýšením videodohledu a vytvořením speciálního ochranného režimu pro francouzské zpravodajské služby.¹¹³

8.4 ITÁLIE

Historii terorismu na italském území nejvíce ovlivnila teroristická organizace Rudé brigády. Tato organizace se z pohledu politického spektra řadí mezi ultralevicové. Nejznámějším teroristickým útokem této organizace byl únos a následná vražda tehdejšího italského ministra Alda Moru z roku 1978.¹¹⁴

Itálie tedy, jakožto stát s výše uvedenou teroristickou historií a dále jakožto člen OSN, NATO, Rady Evropy a Evropské unie, přijala od roku 2001 několik legislativních aktů zpřísňujících represí teroristických útoků.

Italský trestní zákoník byl v roce 2001 a 2005 rozšířen novelami, které rozšiřují skutkové podstaty teroristického trestného činu a také trestní sankce, konkrétně délku trestu odnětí svobody. Teroristický čin je tedy vymezen již od podpory terorismu, a to nejen finanční. Příkladem zpřísnění je také možnost uložení až čtyřletého trestu odnětí svobody za pomoc teroristům (typicky se jedná o jejich ukrytí). Dále byly značně rozšířeny pravomoci italských bezpečnostních sborů při vyšetřování domnělých pachatelů teroristických útoků.¹¹⁵

---

¹¹³ Roger, P., P.: *Vingt-cinq ans de législation antiterroriste en France*. [online]. Vydáno 27. března 2012 [cit. 21.12.2013] Dostupné z: <http://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/article/2012/03/27/vingt-cinq-ans-de-legislation-antiterroriste-en-france_1676547_1471069.html>

¹¹⁴ Šťástka, T.: *Italský premiér, kterého zastřelily Rudé brigády, bude asi blahořečen* [online] Vydáno 27. září 2012 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/blahoslaveni-moro-rude-brigady-dmi-/zahranicni.aspx?c=A120927_190506_zahranicni_ts>

¹¹⁵ Kousalová, E. a spol.: *Česká republika a jiné země v boji proti terorismu*. Praha: Současné aspekty terorismu – Svazek 7. 2006. s. 24-25

8.5 Španělsko

Španělsko muselo čelit vnitrostátnímu terorismu po dlouhé dekádě díky výše zmiňované teroristické organizaci ETA. I proto byly trestné činy spojené s terorismem legislativně implementovány již před rokem 2001.¹¹⁶

Po útocích v roce 2001 se španělské spojení s USA posunulo o úroveň výše. Společně se tyto státy spojily v tzv. *war on terror* (válka s terorem). V roce 2004 byl spáchán teroristický útok organizací Al-Qaeda na madridské vlakové spoje, což tehdy usmrtilo necelé dvě stovky lidí a strhlo obrovskou vlnu odporu proti terorismu nejen ve španělské společnosti, ale i v legislativních a vládních kruzích. Jako odpověď na tento teroristický útok vyslala další vojenské síly na území Iráku. Nicméně oproti ostatním evropským zemím zůstala španělská protiteroristická legislativa po tomto ničivém teroristickém útoku nezměněna. V poslední řadě je tedy nutné zmínit, že španělský trestní zákoník vymezuje terorismus v §571, kdy pod tento pojem subsumuje účast či napomáhání organizacím, jejichž cílem je rozbourání španělského ústavního systému. Pro tyto trestné činy byly zřízeny speciální soudy s názvem *Audiencia Nacional*.¹¹⁷

I přes výše zmíněné poměrně mírné legislativní kroky se Španělsko řadí mezi nejaktivnější na poli bezpečnostních složek a na poli soudním.

---

¹¹⁶ Beckman, J.: *Comparative Legal Approaches to Homeland Security and Anti-Terrorism*. Cornwall: MPG Books Ltd. 2007. s. 121

¹¹⁷ *Ibid.* s. 122

9. Úloha zpravodajských služeb v boji proti terorismu

Úloha zpravodajských služeb v boji proti terorismu je při prevenci terorismu naprosto zásadní. Naneštěstí se mnohdy státy díky narůstajícímu počtu teroristických útoků, obzvláště těch na mezinárodní úrovni, snaží co nejvíce posouvat pravomoce zpravodajských služeb na úroveň vnitrostátních a mezinárodněprávních mantinelů. Jak je již zmíněno výše v této práci, nejčastějším činitelem v této oblasti je zpravodajská služba USA známá pod zkratkou CIA. Jako příklad americké chytrosti slouží obcházení zákazu mučení, které je americkou ústavou zakázané. Ale americká vláda dospěla k takovému výkladu americké ústavy, že tento zákaz se nevztahuje na cizince a na území mimo USA. Na základě toho se objevily zprávy o tajných amerických věznicích mimo území USA, kde k mučení osob podezřelých z terorismu mělo docházet.¹¹⁸

Zpravodajské služby jsou dvojího typu. První typ se týká zpravodajských služeb, které se starají o vnitřní bezpečnost státu. Tyto se zaměřují například na prevenci mezinárodního terorismu pouze okrajově. Druhý typ zpravodajských služeb vychází z různých programů na legislativní či vládní úrovni, například z výše zmíněné Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013. Obecně se tedy zpravodajské služby zaměřují na takovou trestnou činnost, která zejména ohrožuje společnost ve vysoké míře či která je cílená proti ústavnosti daného státu, bez ohledu na jejich kategorizaci.¹¹⁹

Aby zpravodajské služby mohly dostatečně postihovat terorismus, předcházet mu a jinak s ním efektivně bojovat, bylo nutné přijetí speciální protiteroristické legislativy oslabující práva, a to hlavně procesní, podezřelých osob napojených na teroristické organizace.

9.1 Zpravodajské služby v ČR

V roce 2011, po schválení Vlády ČR, vydalo Ministerstvo zahraničních věcí ČR dokument s názvem Bezpečnostní strategie České republiky

---

¹¹⁸ Herczeg, J.: *Zákaz mučení a jeho relativizace v boji proti terorismu*. In: *Trestněprávní revue*. 2006. č. 7. s. 2013

¹¹⁹ Pikna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006. s. 142

pojednávající o strategických koncepcích ČR. Tento dokument zohledňuje hrozbu obecného terorismu i kyberterorismu v moderní době. V tomto dokumentu se dále konstatuje, že postoj ČR a jejích zpravodajských služeb v boji proti terorismu je velice aktivní. ČR se podle tohoto dokumentu aktivně zapojuje do vytváření a provádění mezinárodních úmluv zaměřených na boj s terorismem, dále ČR přijímá různá preventivní opatření v souladu s protiteroristickou politikou Evropské unie. I v rámci mezinárodní organizace NATO se ČR republika zapojuje do výměny informací mezi zpravodajskými službami.¹²⁰

Po přijetí nového trestního zákoníku v ČR se jednoznačně zavedla trestnost závažných forem kriminality, mezi něž se zcela jistě řadí teroristické útoky. Toto odráží snahu mezinárodních společenství o posílení pravomocí zpravodajských služeb. Ovšem jak je již výše zmíněno, legislativa některých států umožňuje těmto službám operovat na hraně lidskoprávních omezení.

V České republice působí několik zpravodajských služeb, mezi něž patří Bezpečnostní informační služba, Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace.

Mimo zpravodajské služby ještě funguje institut tzv. tajného agenta v rámci Policie ČR. Policie ČR se snaží o využívání tohoto institutu čím dál častěji, protože hrozba korupce, organizovaného zločinu, zejména terorismu je v moderním světě na příliš vysoké úrovni a pasivní přístup by v případě mezinárodního terorismu znamenal hrozbu nejen pro ČR, ale i pro mezinárodní organizace a zahraniční státy.¹²¹

Bezpečnostní informační služba (BIS) je oprávněna k využití speciálních prostředků při potlačování terorismu jako formy organizovaného zločinu. Avšak dle § 8 zákona č. 154/2004 Sb., o Bezpečnostní informační službě, je tato zpravodajská služba omezena zasahovat do základních práv a svobod občanů.

---

¹²⁰ Bezpečnostní strategie České republiky 2011. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/odkazy/odkazy-46088>

¹²¹ Karabec, Z.: *Použití agenta proti organizovanému zločinu*. In: *Trestněprávní revue*. 2011. č. 8. s. 224

BIS shromažďuje informace o činnostech směřujících proti ústavnosti a demokratickým základům České republiky, ale také informace týkající se zpravodajských služeb zahraničních států.

Na rozdíl od toho Úřad pro zahraniční styky a informace, který byl zřízen zákonem č. 153/1994 Sb., se zaměřuje na takové informace, které se týkají zahraniční politiky České republiky a jsou podstatné pro ochranu politických zájmů České republiky v zahraničí.

V poslední řadě Vojenské zpravodajství sbírá informace z mezinárodního prostoru, které by mohly ohrozit bezpečnost České republiky, konkrétně její obranyschopnost.

Žádná ze zpravodajských služeb ale nedisponuje exekutivními pravomocemi, čímž se dostáváme k problému nedostatečného donucení subjektů, od kterých je daná informace žádána. Donucovací prostředky totiž shromažďují ve svých rukou jiné orgány, obzvláště orgány činné v trestním řízení.¹²²

Z toho plyne, že pro boj s terorismem vnitrostátním je nejdůležitější bezpečnostní službou BIS, kdežto pro boj s mezinárodním terorismem Úřad pro zahraniční styky.

9.2 Zpravodajské služby a jejich součinnost v rámci Evropské unie

Evropská unie nemá vlastní zpravodajskou službu a soustředí se na posilování součinnosti zpravodajských služeb jednotlivých členských států. Rakousko sice v roce 2004 navrhovalo vytvoření jednotné zpravodajské služby s názvem Evropská zpravodajská služba, která by za jeden z hlavních úkolů měla boj s terorismem, ale tento návrh nebyl přijat.¹²³

---

¹²² Mates, P.: *Funkce veřejných sborů*. In: Právní rádce. 2010. č. 13. s. 467

¹²³ Pikna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006 s. 147

Zpravodajské služby mají tedy za úkol shromažďovat informace o teroristických aktivitách a v rámci Evropské unie si je navzájem poskytovat, což mezi odborníky vzbuzuje obavu zneužití těchto informací pro politické účely a následně z možného ohrožení demokratického zřízení.¹²⁴

Před reformou Evropské unie zapříčiněnou přijetím Lisabonské smlouvy se o výměnu informací a jejich zprostředkování v rámci Evropské unie starali 3 instituce sídlící v Bruselu. Mezi tyto instituce patřilo Krizové centrum, Pozorovací úřad a Společné situační centrum. Společné situační centrum se staralo o zpracování informací, které na základě povinné součinnosti musely dodávat státy Evropské unie, dále sbíralo informace i z jiných přístupných zdrojů a na základě toho vypracovávalo zprávy, které posléze předkládalo diplomatickým osobám ze států Evropské unie a případně jiných států, se kterými má Evropská unie uzavřené mezinárodní smlouvy zabývající se touto problematikou.¹²⁵

V roce 2010 se Rada ministrů zapříčinila o reformu stávajícího stavu, přičemž zohlednila reformu celé EU po přijetí Lisabonské smlouvy, a přijala návrh Vysoké představitelky pro zahraniční a bezpečnostní politiku Catherine Ashtonové na založení Evropské služby pro vnější činnost, která převzala agendu tří výše zmíněných institucí pro výměnu informací zpravodajských služeb.¹²⁶ Jelikož se jedná o instituci poměrně mladou, pouze delší časový úsek a řešení krizových situací ukáže efektivitu této organizace, obzvláště v rámci její spolupráce s jednotlivými státy.

---

¹²⁴ Píkna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006 s. 150

¹²⁵ *V Bruselu vzniká centrum evropské tajné služby. K CIA má ale zatím hodně daleko* [online] Vydáno 22.10.2012 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-40691410-v-bruselu-vznika-centrum-evropske-tajne-sluzby-k-cia-ma-ale-zatim-hodne-daleko>>

¹²⁶ *Evropská služba pro vnější činnost* [online] [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <<http://www.eeas.europa.eu>>

10. Potlačování financování terorismu

10.1 Systém financování hawala

Financování terorismu se při všech různých preventivních opatření a modernímu sledování datových chodů zdálo jako velice obtížný systém, který se nakonec ukázal v některých případech být naprosto triviálním. Takový případ bylo například odhalení obrovské infrastruktury financování terorismu vycházejícího z prastarého islámského neformálního systému převodu peněz systému s názvem *hawala*, jehož kořeny sahají až do období 8. století našeho letopočtu. Tento systém je založen na cti a soudržnosti jednotlivých osob využívajících tohoto systému.

Moderní hawala stojí na ohromné síti finančních makléřů po celém světě, přičemž skoro veškerá komunikace probíhá verbálně, aby bylo možné dohledat naprosté minimum psaných záznamů, a aby bylo prakticky nemožné takovou finanční transakci vystopovat. Odhady z roku 2003 ukazovaly na hodnotu 2 bilionů amerických dolarů, které tvoří hodnotu všech transakcí v tomto systému za jeden rok. Tento systém ale nelze zrušit či nějak zásadně regulovat, protože neslouží pouze potřebám terorismu a v rozvojových zemích je stále hojně využíván lidmi, kteří si nemohou dovolit služby jiných finančních systémů.¹²⁷

Ze strany států nejvíce postižených terorismem je snaha tento systém co nejvíce regulovat a státy s největší mírou využití tohoto systému politicky donutit k takové regulaci. Toto se odrazilo v Afghánistánu, kde sice došlo k přijetí zákona proti praní špinavých peněz, na jehož základě je nutné transakce v rámci systému hawala registrovat, avšak tento zákon byl přijat značně neochotně. Tato legislativní neochota se odrazilo v nepříteliš značné snaze afghánského parlamentu vynucovat tyto registrace. Podobná situace nastala ve Spojených arabských emirátech, které sice přijaly zákonná a podzákonná opatření zajišťující registraci jednotlivých transakcí, ale bohužel vynutitelnost těchto registrací velice kolísá. Represe za nedodržení registrací jsou velice

---

¹²⁷ Danzinger, Y.: *Changes in methods of freezing funds of terrorist organisations since 9/11: a comparative analysis*. In: *Journal of Money Laundering Control*. 2012. č. 15(2). s. 210-236

malé, a proto se zatím zaregistrovalo pouze několik set transakcí.¹²⁸

10.2 OSN a FATF

Mezivládní organizace s názvem Financial Action Task Force on Money Laundering (zkráceně FATF), je organizací založenou skupinou G7 a má za cíl potlačování praní špinavých peněz a financování terorismu prostřednictvím vypracovávání zásad a koncepčních analýz. Tato organizace dlouhodobě vypracovává doporučení, ze kterých vycházejí mezinárodní organizace i jednotlivé státy.

Dne 9. prosince 1999 byla sjednána Úmluva o potlačování financování terorismu. Tato úmluva je jednou z mála obecně koncipovaných smluv zabývajících se bojem proti terorismu. Jejím hlavním poselstvím je závazek států, aby přijaly taková implementační opatření, že žádný trestný čin uvedený v této úmluvě nebude ospravedlnitelný z jakýchkoliv náboženských, politických či třeba rasových důvodů.¹²⁹

Ratifikace této úmluvy se zprvu zdála ve většině států komplikovaná, ale po útocích ze září 2001 se počet států, které tuto smlouvu ratifikovaly, změnil ze 4 na 117. Okamžitě po těchto útocích reagovala Rada bezpečnosti OSN vydáním již výše zmíněné Rezoluce č. 1373, která mimo jiné ukládala povinnost identifikovat teroristické finanční účty a následně je zmrazit.¹³⁰

Tyto dvě organizace společně s Evropskou unií sjednotily opatření proti financování terorismu a jednotlivé státy jsou již dnes pod přílišným politickým tlakem, aby potlačování financování terorismu a jeho preventivní opatření, nerespektovaly.

---

¹²⁸ Trautsolt, J., Johnson, J.: International anti-money laundering regulation of alternative remittance systems: why the current approach does not work in developing countries. *Journal of Money Laundering Control*. 2012. Č. 15(4). s. 407-420

¹²⁹ Pikna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006. S. 54

¹³⁰ Ridley, N.: Combating terrorist financing in the first decade of the twenty-first century. In: *Journal of Money Laundering Control*. 2012. Č. 15(1). s. 38-57

10.3 Evropská unie a ČR

Evropská unie svými nařízeními zavazuje bankovní a jiné finanční instituce, aby ukládaly a vedly informace o svých zákaznících a finančních transakcích, které takové instituce zprostředkovávají.¹³¹

Evropský parlament a Rada EU vydaly již tři směrnice o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (tzv. AML směrnice). Tyto směrnice se zásadním způsobem promítly do české legislativy. Od roku 2008 je v účinnosti zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Tento zákon vymezuje osoby, které jsou povinny hlásit podezřelé obchody. Tento zákon rovněž přejímá ustanovení o fungování Finančního analytického útvaru, který se *de facto* pohybuje na hraně zpravodajských služeb a policie, avšak *de iure* se jedná pouze o orgán Ministerstva financí ČR.¹³²

10.4 SWIFT

SWIFT je společnost sídlící v Belgii, která se zabývá mezibankovní finanční telekomunikací. Tato společnost se mimo jiné zaměřuje na vyhledávání informací o podezřelých mezinárodních teroristech či jejich sítích. Tato společnost úzce spolupracuje se Spojenými státy americkými a zároveň Evropskou unií. Na základě toho, že fungování této společnosti je vysoce efektivní, se státy a mezinárodní organizace čím dál více zapojují do kooperace s touto společností.¹³³

USA a Evropská unie v nedávné době dojednaly novou dohodu o spolupráci v potlačování financování terorismu s názvem SWIFT II. Tato dohoda se týká systému stopování teroristických finančních toků, přičemž veškerá relevantní data protékají pod kontrolou společnosti SWIFT.

---

¹³¹ Blahož, J. a kol.: *Democracy and Issues of Legal Policy in Fighting Terrorism: a Comparison*. Praha: Wolters Kluwer. 2009. s.85-86

¹³² Tvrď, J.: *Právo proti praní špinavých peněz a financování terorismu*. In: Ad Notam. 2008. č. 6. s. 193

¹³³ Nuthall, K.: *European Commission argues terrorism for US access to SWIFT data*. In: Money Laundering Bulletin. č. 172. s. 6-7

Potlačování financování terorismu tedy probíhá ve dvou úzce propojených dimenzích, a to v dimenzi právní a dimenzi technické. Bohužel se systémem hawala se nedá vypořádat jinak, než dostatečnou právní regulací. Na území členských států Evropské unie, tedy i na území České republiky, se situace odvíjí od stále nových AML směrnic, které kopírují trendy ve financování terorismu a snaží se s ním efektivně vypořádat. Co se týká technické dimenze, tak tu dnes již zajišťuje společnost SWIFT, jejíž přínos ve stopování finančních aktivit teroristů se dle názorů odborníků zatím jeví velice pozitivně.

11. Závěr

Cílem této práce bylo podat ucelený systematický náhled do problematiky boje proti terorismu, se zaměřením na právní nástroje. Od první kapitoly až po poslední se na problematiku terorismu snažím dívat převážně z právního hlediska, i s ohledem na právní úskalí.

Prvním takovým úskalím jsou definiční problémy terorismu, které představují noční můrou legislativců, a tudíž, než aby se ustálila jedna univerzální definice, tak spíše dochází k rozšiřování těch současných. Státy mají svoji vlastní suverenitu a z toho plynoucí potřebu vymezit se terorismus a opatření proti terorismu částečně po svém a od mezinárodního práva, respektive práva mezinárodních organizací, jejichž jsou členy, chtějí spíše právní rámec, v jehož mantinelech si legislativu boje proti terorismu upraví podle svého.

Avšak historie terorismu je rozsáhlá a ničivost jednotlivých útoků je fatální. Většina států světa se s terorismem v nějaké míře setkala, ať se již jedná o právně kvalifikovaný trestný čin, či pouze akty, které pod terorismus řadí akademická veřejnost. V dřívějších dobách, kdy značné množství evropských zemí bylo nesvobodných, se terorismus jevil spíše jako jev celospolečenského odporu. V dnešní liberální demokratické době se motivace teroristických útoků ve státech západního světa posunula na jinou, hůře pochopitelnou úroveň.

Co se týká lidských práv, státy se často nezdráhají použít i prostředky na hraně, respektive za hranou možností stanovených mezinárodními smlouvami, a díky tomu dochází čím dál častěji k nepovolenému zamrznutí finančních prostředků domnělého podezřelého z napojení na teroristickou organizaci, či dokonce k nerespektování práva na spravedlivý proces. Je samozřejmě otázkou, jestli tato přehnaná opatření nemají negativní vliv na motivaci teroristických organizací.

Státy v moderním světě jsou spojené s korupčními a jinými kauzami, obzvláště země třetího světa, které jsou nejčastěji spojovány s teroristickými organizacemi, se snaží oprostít od jakékoliv podpory terorismu, ale i mezinárodní právo pamatuje na ty, které to jen zastírají. Avšak v případech donucovacích prostředků vůči státu se vždy naráží na úskalí, zda tím, že se

potrestá úzký typicky vládní skupina daného státu mezinárodními represivními sankcemi, nedochází k podstatně větší škodě na normálních občanech daného státu.

Pokud se tedy více zaměříme na mezinárodní právo a jeho nástroje, je více než patrné, že v první dekádě 21. století se v důsledku hrozivých teroristických útoků přední mezinárodní organizace snaží o co nejrozsáhlejší katalog protiteroristických smluv a jiných opatření. Jsou přijímány úmluvy, jež jsou novelizovány protokoly, jednotlivé mezinárodní organizace vytváří specializované pracovní skupiny na boj s terorismem, posilují se úlohy nadnárodních bezpečnostních složek, atd. V České republice se postoj k boji proti terorismu také radikalizuje, přičemž je patrná snaha o aktivní účast v protiteroristických programech v nadnárodní úrovni. V porovnání s ostatními evropskými státy je Česká republika v postavení toho, kdo se spíše zaměřuje na mezinárodní terorismus a ten vnitrostátní může posunout stranou, kdežto například Španělsko má na svém území stále fungující teroristickou organizaci. Nebo například Spojené království, které se stává čím dál populárnějším terčem teroristických útoků, už sahá k represi na hraně lidských práv. Jeho radikální legislativa přesto nedosáhla toho, že by teroristy odradila. Na příklad na poli kyberterorismu se Spojené království stalo hlavním evropským terčem.

Na důležitosti nabývá úloha zpravodajských služeb, kterým jsou přiznávány stále větší pravomoci, nicméně zatím bez těch exekutivních. Ovšem spolupráce mezi zpravodajskými službami jednotlivých států za pomoci koordinace z mezinárodních organizací se posunula na úplně jinou úroveň, než která byla k vidění dříve během studené války.

V poslední řadě potlačování financování terorismu díky společnosti SWIFT nabralo zcela nový rozměr, obzvláště v otázce jednotného postupu Evropské unie a Spojených států amerických.

Závěrem bych rád podotkl, že boj proti terorismu je a ještě dlouhou dobu bude jedním ze zásadních otázek na zasedáních mezinárodních organizací a programech politických stran států. Nicméně je důležité zohlednit současný pozitivní vývoj směřující k lepším zítřkům, i když se záporným faktorem toho, že se k nim dostáváme za příliš častého omezování lidských práv.

Resumé:

My Thesis dealt with fight against terrorism and its legal instruments. The aim of this Thesis was to evaluate the fight against terrorism and to reach critical conclusions concerning legal issues within this fight. It was divided into eleven chapters including Introduction and Conclusion.

First two chapters presented an issue regarding incapability of international organization to provide member states with only one general definition of terrorism, which leads to diversification amongst modern countries in legal approach to the terrorism and its criminal definition. In the second chapter were mentioned a few terrorist organisations which are currently operational.

Subsequently my Thesis focused on issues related to the fight against terrorism and simile protection of human rights as stated in multiple multilateral agreements on human rights. Several cases providing objective view on suppression of human rights in the fight against terrorism ere described in this part. Discussion on the occasional responsibility of state for acts of its members is presented in the next chapter.

The most important chapter was focused on multilateral agreements within the international law implementing counter-terrorist measures. These agreements have undergone a great development, but they put down a legal basis for further counter-terrorist measures within countries, as provide in following chapters.

Concerning next chapters, there was an evaluation of a distinction between some European countries in the fight against terrorism and most definitely one of the most radical countries with respect to counter-terrorism measures is the United Kingdom.

Within the following two chapters, the positive development in the cooperation of intelligence services in the field of gaining information and their exchange is described. Also the suppression of the financing of terrorism is positively evaluated.

In conclusion, this Thesis helps to realise the current legal situation in the fight against terrorism and it could be beneficial to the academic society.

Seznam použitých pramenů:

Monografie:

1. Bantekas, I., Nash, S.: *International Criminal Law*. London: Routledge. 2007
2. Beckman, J.: *Comparative Legal Approaches to Homeland Security and Anti-Terrorism*. Cornwall: MPG Books Ltd. 2007
3. Blahož, J. a kol.: *Democracy and Issues of Legal Policy in Fighting Terrorism: a Comparison*. Praha: Wolters Kluwer. 2009
4. Davies, B, *Terrorism: Inside a World Phenomenon*, Londýn: Virgin Books Ltd, 2005
5. Doucet, G., Schabas, W. A., Bassioni, M. C.: *Terrorism, victims and international criminal responsibility*. Paris : SOS Attentats. 2003
6. Malenovský, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům. Zvláště k právu českému*. 5. Vydání. Praha: Doplněk. 2008
7. Mareš, M.: *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií. 2005
8. Malý, K.: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Linde. 2005
9. Pikna, B. a kol.: *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s. 2006
10. Saul, B.: *Terrorism*. Oxford: Hart Pub. 2012
11. Seib, P.: *Global terrorism and new media: the post-Al Qaeda generation*. Londýn: Routledge. 2011
12. Sottiaux, S.: *Terrorism and the Limitation of Rights: The ECHR and the US Constitution*. Oxford : Hart Publishing. 2008
13. Strmiska, M.: *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. 1. Vydání. Brno: Masarykova univerzita. 2001
14. Sudre, F.: *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*. Brno: Masarykova univerzita. 1997
15. Šturma, P., Nováková, J., Bílková, V.: *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H.Beck. 2003

Komentáře k zákonům:

1. Šámal, P. a kol.: *Velké komentáře. Trestní zákoník*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012

Odborné články:

1. Bílková, V, *Mezinárodní právo a terorismus. Definovat nedefinovatelné?*. In: Trestněprávní revue. 2010. č.1. s. 11
2. Blackburn, J., Davis, F. F., Taylor, N. C.: *Academic Consensus and Legislative Definitions of Terrorism: Applying Schmid and Jongman*. Statute Law Review. 2013. č. 34 (3). s. 239
3. Keene, S., D.: *Terrorism and the internet: a double-edged sword*. In: Journal of Money Laundering Control. 2011. č. 14 (4) s. 32

4. Fenyk, J., *Terorismus a ochrana základních lidských práv*, In *Terorismus a mezinárodní právo*. 1. vyd. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2007. s. 52-59
5. Šturma, P., *Lidská práva v boji proti terorismu – mezinárodněprávní aspekty*, In *Trestněprávní revue*, 2006, č. 12, s. 349
6. Lyčka, M.: *Kadi: I osoby napojené na terorismus mají právo na spravedlivý proces*. In *Jurisprudence*. 2008. č. 8. s. 40
7. McDiarmid, C., *The Lockerbie Case: H.M. Advocate v Al Megrahi and Fhimah*. In *100 Cases that every Scots Law student needs to know*. 2010. s. 195-197
8. Lukášek, L.: *Potrestání pachatele teroristického činu v mezinárodním právu - aplikace zásady „aut dedere aut judicare“*. *Právní rozhledy*. 1999. č. 3 s. 128
9. Bílková, V., Gřivna, T., Herczeg, J.: *Scénář Renegade, aneb sestřelení civilního letadla z pohledu práva*. In: *Trestněprávní revue*. 2008. č. 11. s. 328
10. Šturma, P.: *Černá vlajka pirátů znovu nahání strach? Opatření proti pirátství a ozbrojenému lupičství na moři na začátku 21. století*. In: *Trestněprávní revue*. 2009. č. 7. s. 193
11. Bílková, V.: *Boj proti terorismu a Rada Evropy*. In: *Trestněprávní revue*. 2003. č. 3. s. 69
12. Šturma, P.: *První mezinárodní trestní tribunál pro stíhání teroristických útoků? Ke zřízení Zvláštního tribunálu pro Libanon*. In: *Trestněprávní revue*. 2007. č. 10. s. 273
13. Kubíček, M.: *Základní principy a obecná pravidla spolupráce justičních orgánů České republiky s mezinárodními trestními soudy a tribunály z pohledu platné právní úpravy*. In: *Trestněprávní revue*. 2010. č.4. s. 106
14. Lukášek, L.: *Evropa musí zintenzivnit spolupráci v oblasti třetího pilíře, zejména v boji proti terorismu*. In: *Evropské právo*. 2001. č. 10 s. 1
15. Eyre, B.: *Setback for cross-European arrest warrant*. In: *European Law*. 2005. č. 51. s. 10
16. Šámal, P.: *K trestněprávní odpovědnosti právnických osob*. In: *Bulletin advokacie*. 2011. č. 11. s. 19
17. Middleton, B.: *Terrorism prevention and investigation measures: constitutional evolution, not revolution?*. In: *Journal of Criminal Law* 2013 č. 77(6) s. 562-582
18. *GUL: terrorism - definition - breadth of definition*. In: *Archbold Review*. 2013. č. 10. s. 3
19. Kousalová, E. a spol.: *Česká republika a jiné země v boji proti terorismu*. Praha: *Současné aspekty terorismu – Svazek 7*. 2006
20. Herczeg, J.: *Zákaz mučení a jeho relativizace v boji proti terorismu*. In: *Trestněprávní revue*. 2006. č. 7. s. 2013
21. Karabec, Z.: *Použití agenta proti organizovanému zločinu*. In: *Trestněprávní revue*. 2011. č. 8. s. 224
22. Mates, P.: *Funkce veřejných sborů*. In: *Právní rádce*. 2010. č. 13. s. 467

23. Danzinger, Y.: *Changes in methods of freezing funds of terrorist organisations since 9/11: a comparative analysis*. In: *Journal of Money Laundering Control*. 2012. č. 15(2). s. 210-236
24. Trautsolt, J., Johnson, J.: *International anti-money laundering regulation of alternative remittance systems: why the current approach does not work in developing countries*. *Journal of Money Laundering Control*. 2012. Č. 15(4). s. 407-420
25. Friedman, D.: *Torture and Modernity*. In *E.H.R.L.R.*. 2013. č. 5. s. 494-511
26. Ridley, N.: *Combating terrorist financing in the first decade of the twenty-first century*. In: *Journal of Money Laundering Control*. 2012. č. 15(1). s. 38-57
27. Tvrdý, J.: *Právo proti praní špinavých peněz a financování terorismu*. In: *Ad Notam*. 2008. č. 6. s. 193
28. Nuthall, K.: *European Commission argues terrorism for US access to SWIFT data*. In: *Money Laundering Bulletin*. č. 172. s. 6-7

Mezinárodní smlouvy a rozhodnutí mezinárodních organizací:

1. Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora sjednané 26. června 1945
2. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod sjednaná 4. listopadu 1950
3. Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel sjednaná 14. září 1963
4. Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel sjednaná 16. prosince 1970
5. Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví sjednaná 23. září 1971
6. Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců sjednaná 11. října 1974
7. Evropská úmluva o potlačování terorismu sjednaná 27. ledna 1977
8. Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí sjednaná 17. prosince 1979
9. Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů sjednaná 14. září 1981
10. Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby sjednaná 10. března 1988
11. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 748 (1992)
12. Úmluva o bezpečnosti pracovníků OSN a přidruženého personálu sjednaná 9. prosince 1994
13. Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků sjednaná 15. prosince 1997
14. Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu sjednaná 9. prosince 1999
15. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001)
16. Rámcové rozhodnutí Rady EU 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002, o boji proti terorismu

17. Rezoluce Rady bezpečnosti č. 1535 (2004)
18. Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění 2012)

Právní předpisy ČR:

1. Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky
2. Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě
3. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
4. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zahraniční právní předpisy:

1. Northern Ireland (Emergency Provisions) Act 1978
2. Terrorism Act 2000
3. Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001
4. Terrorism Act 2006
5. Terrorism Prevention and Investigation Measures Act 2011
6. Codice penale italiano 1988
7. Code pénal français 1994
8. Strafgesetzbuch durch Artikel 3 des Gesetzes vom 2.10.2009
9. El Código Penal de España 2011

Soudní rozhodnutí:

1. Al-Megrahi v. H.M. Advocate (2002) HCJ 104/01
2. BGH 5 StR 306/03
3. Del Rio Prada v. Spain (2012) ECHR 42750/09
4. Ireland v. the United Kingdom (1978) ECHR 5310/71
5. James Wood v Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions (2005) ECJ C-164/07
6. Yassin Abdullah Kadi and Al Barakaat International Foundation v Council of the European Union and Commission of the European Communities (2005) ECJ C-402/05 P and C-415/05 P
7. Nález Ústavního soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. Pl. ÚS 19/08
8. PKK and KNK v. Council (2007) ECJ C-229/05
9. R. v Gul (Mohammed) [2013] UKSC 64

Odborné internetové publikace:

1. Loužek, M (ed.), *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?*, 2004, Centrum pro ekonomiku a politiku, č. 33, <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>
2. *Rada ministrů Rady Evropy. Guidelines on human rights and the fight against terrorism* [online]. [cit. 2013-11-17]. Dostupné z <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=991179>
3. *EU Terrorism Situation and Trend Report* [online] Vydáno 25.4.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2013-eu-terrorism-situation->

and-trend-report

4. Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013 [online] Vydáno 2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx
5. Cihlářová, I.: *TERORISMUS A MEZINÁRODNÍ ZLOČINY NA PŮDĚ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY* [online] Vydáno 14.2.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/efocus/terorismus-a-mezinarodni-zlociny-na-pude-ceske-advokatni-komory-89208.html>
6. *Protecting the UK against terrorism* [online] Vydáno 26. března 2013 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/policies/protecting-the-uk-against-terrorism>
7. *The National Security Strategy (Third Review)* [online] Vydáno 26. září 2013 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/joint-select/national-security-strategy/>
8. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/odkazy/odkazy-46088>

Jiné internetové zdroje:

1. *Typologie terorismu* [online] Vydáno 9. června 2009 [cit. 1.11..2013] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
2. *THE HISTORY OF TERRORISM: MORE THAN 200 YEARS OF DEVELOPMENT* [online] Vydáno 22. února 2012 [cit. 11.11..2013] Dostupné z: <http://cjc.delaware.gov/terrorism/history.shtml>
3. Raduševič, M.: *Byl Gavrilo Princip terorista?* [online] Vydáno 12. června 2013 [cit. 11.11..2013] Dostupné z: <http://literarky.cz/civilizace/89-civilizace/15075-byl-gavrilo-princip-terorista>
4. *Colombia agrees Farc political participation* [online] Vydáno 6. listopadu 2013 [cit. 16.11..2013] Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-24842432>
5. *Boston bombing does not correspond with Chechen terrorists trace* [online] Vydáno 24. dubna 2013 [cit. 7.11..2013] Dostupné z: <http://rt.com/op-edge/boston-bombing-chechen-terrorists-291/>
6. Boseley, S. *CIA made doctors torture suspected terrorists after 9/11, taskforce finds* [online]. c2013. [cit. 2013-11-17]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2013/nov/04/cia-doctors-torture-suspected-terrorists-9-11>
7. *PROTECTING HUMAN RIGHTS WHILE COUNTERING TERRORISM* [online]. [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/ctc/rights.html>
8. Shanken, D.: *Judge: Iran, Taliban, al Qaeda liable for 9/11* [online] Vydáno dne 23.12.2011 [cit. 2013-11-18] Dostupné z: <http://www.cbsnews.com/news/judge-iran-taliban-al-qaeda-liable-for-9-11/>
9. Ariosto, D.: *Judge says al Qaeda, Iran, Taliban should pay \$6b for 9/11* [online] Vydáno 31.7.2012 [cit. 2013-11-18] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2012/07/31/justice/new-york-judge-9-11/>

10. *Rozvoj a kodifikace mezinárodního práva* [online] [cit. 24.12..2013] Dostupné z:
<http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=63>
11. *Při výbuchu v kábulské budově OSN zemřelo 12 lidí. Toto je náš první útok, tvrdí Taliban* [online] Vydáno 28.10.2009 [cit. 24.12..2013] Dostupné z:
<http://zpravy.ihned.cz/c1-38831030-pri-vybuchu-v-kabulske-budove-osn-zemrelo-12-lidi-toto-je-nas-prvni-utok-tvrdi-taliban>
12. Milenkovičová, I.: *Teroristé vtrhli do sídla OSN v Somálsku a postříleli zaměstnance* [online] Vydáno 20.6.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/teroriste-zautocili-na-sidlo-osn-v-somalsku-fme-/zahranicni.aspx?c=A130620_080318_zahranicni_im
13. Januš, J.: *Ivana Hrdličková se stane soudkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon* [online] Vydáno 21.12.2012 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-59014800-ivana-hrdlickova-se-stane-soudkyni-zvlastniho-tribunalu-pro-libanon>
14. Brejc, M.: *The European Union in the Fight against Terrorism* [online] Vydáno 20.3.2007 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://www.worldsecuritynetwork.com/Europe-Tolerance-Terrorism/Brejc-Dr.-Mihael/The-European-Union-in-the-Fight-against-Terrorism>
15. Grohová, J.: *Němci nevydají muže podezřelého z terorismu* [online] Vydáno 19.7.2005 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemci-nevydaji-muze-podezreleho-z-terorismu-f34-/zahranicni.aspx?c=A050718_210241_zahranicni_miz
16. *Rozvědka: Česku teroristický útok nehrozí* [online] Vydáno 9.9.2011 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/135790-rozvedka-cesku-teroristicky-utok-nehrozi/>
17. *Ve zličinském obchodním domě IKEA byla bomba. Policie evakuovala všechny pobočky* [online] Vydáno 24.9.2011 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-52738260-ve-zlicinskem-obchodnim-dome-ikea-byla-bomba-policie-evakuovala-vsechny-pobocky>
18. *Global Terrorism Database* [online] Poslední aktualizace 24.12.2013 [cit. 24.12..2013] Dostupné z:
<http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=czech+republic&sa.x=-458&sa.y=-208&sa=Search>
19. Daňková, Š.: *Teroristé v Německu* [online] [cit. 24.12..2013] Dostupné z:
<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2005/6/teroriste-v-nemecku/>
20. Zenková, Z.: *Memento olympiád: Mnichov 1972* [online] Vydáno 29.7.2004 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: http://oh.idnes.cz/memento-olympiad-mnichov-1972-dp8-/olympiada-ateny.aspx?c=A040729_132721_oh04_zpravy_rav
21. *Exploze v La Belle - odvetou bylo bombardování Tripolisu a Benghází* [online] Vydáno 5.4.2011 [cit. 24.12..2013] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/120157-exploze-v-la-belle-odvetou-bylo-bombardovani-tripolisu-a-benghazi/>
22. Roger, P., P.: *Vingt-cinq ans de législation antiterroriste en France.* [online]. Vydáno 27. března 2012 [cit. 21.12.2013] Dostupné z: <http://www.lemonde.fr/election-presidentielle->

2012/article/2012/03/27/vingt-cinq-ans-de-legislation-antiterroriste-en-france_1676547_1471069.html

23. Štáaska, T.: *Italský premiér, kterého zastřelily Rudé brigády, bude asi blahorečen* [online] Vydáno 27. září 2012 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/blahoslaveni-moro-rude-brigady-dmi-/zahranicni.aspx?c=A120927_190506_zahranicni_ts
24. *V Bruselu vzniká centrum evropské tajné služby. K CIA má ale zatím hodně daleko* [online] Vydáno 22.10.2012 [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-40691410-v-bruselu-vznika-centrum-evropske-tajne-sluzby-k-cia-ma-ale-zatim-hodne-daleko>
25. *Evropská služba pro vnější činnost* [online] [cit. 21.12..2013] Dostupné z: <http://www.eeas.europa.eu>